

זה השער לד' צדיקים בואו בו

זגיל צדיקים

יוצא לאור לרגל שמחת הנישואין של החתן בנש"ק
הרב שמעון מייזליש שליט"א
בנו של מורינו הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א
עב"ג בת הגה"צ רבי יקותיאל יודא מייזליש שליט"א
מו"ץ בקהילתנו הק' ב"פ יע"א
ונכד הגה"צ גאב"ד קהילתנו ב"פ שליט"א

זה היום עשה ד' זגילה ונשמה בו

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

שמחו בה' וגילו צדיקים

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

הנה מה טוב ומה נעים, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בשיר ורננים, יומא דין קא גרים, לשמח לב פיקודי ה' ישרים, בעידן חדוותא באהלי צדיקים, עת הגיגה כי בא מועד חדות ה' מעוזים, בבית כבוד מורינא הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א לרגל שמחת נישואי בנו החתן החשוב והנעלה פרצע"ח הרב שמעון הי"ו למז"ט ובשעט"מ, עב"ג הכלה הח' והמהוללה שתחי' בת הרה"ג רבי זלמן לייב מייזליש שליט"א מו"ץ בקרב קהילתנו הק' בארא=פארק יע"א.

ודבר בעתו מה טוב לקבץ כעמיר גורנה ד"ת עם ליקוטים ופנינים יקרים בעניני שמחת נישואין ובגודל קדושת וסגולת הזמן, ובמיוחד כאשר בבית צדיקים עסקינן שאז אנו זוכים לקבל את פני האבות הק' מוגו עדן גינתא, שבאים לקחת חבל בשמחת צאצאיהם כדאיתא בזה"ק.

וזאת למודעי שבחטף ובחפזון יצאנו בעבודת הקודש יען כי לא יכולנו להתמחמה בהגהת ועריכת הקונטרס הלז, ומן הנכון לדון אותנו לכף זכות באם המצא תמצא איזה טעות או שגיאה וכבר אמר נעים זמירות ישראל שגיאות מי יבין וגו'.

והברכה אחת היא למעלת כבוד הגה"צ מורינא הר"מ שליט"א שיוזכה עוד רבות בשנים, דשנים ורעננים, לדלות לתלמידיו הנאמנים, מבאר מים חיים, אהבת תורה ויראת שמים, ולהמשיך בהרבצת התורה לעדרי עדרים, בדרשותיו ובשיעוריו היקרים, ויזכה לראות ולרוות רב תענוג ונחת לשם ולתפארה, מתוך שמחה ואורה, ומשמחה זו יושפע לו רב ברכות ושובע שמחות, תענוג ונחת והרחבת הדעת, עדי נזכה לתשועת עולמים, בביאת משיח צדקינו הולך תמים, ובראשינו מלכינו כ"ק רביה"ק שליט"א אביר הרועים, במהרה בקרב הימים, אכיה"ר.

ערש"ק לס' כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו (בלק)

שנת תשע"א לפ"ק

המוציאים לאור

ובמזל טוב

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

דבש תמרים

פנינים יקרים, מספרי רבותינו הק' עצי התמרים, בעניני נישואין נאמרים

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

שמחת חתן וכלה

מבואר במדרש (שמו"ר פמ"ג ובתנחומא פ' עקב) דלכך שבר משה הלוחות כדי שישאל יהיו נדונים כפנויה ולא כאשת איש, והיא תמוה, דאם הלוחות הם לקידושין, כבר קבלן השליח לקבלה זה משה, ומה יועיל מה ששברו אח"כ. וע"ז עניתי ואמרתי דודאי אינם לקידושין עצם האבנים, דהא לא נשתמש בו שום א' מישאל - רק אותיות התורה שחקוקה עליהם ללמד לישראל. וא"כ לפי"ז לכאורה צ"ל דלא הוי קידושין, דהא תנינן (ב"מ מו.) דאין מקדשין במטבע משום דדעתא אצורתא וצורתא עבידא דבטלה, וכן פסק המרדכי, ומפרש הסמ"ע (חומ"ס ר"ב) משום דדעתא אצורתא וצורתא עבידא דבטלה, והוי כאותיות דאין קונין ונקנין. א"כ לפי"ז ממילא מבואר דאין מתקדשות באותיות כמו דאים מקדשין במטבע, ומיהו י"ל דהא הטעם משום דאין באותיות ממש ועבידי דבטלו משא"כ באותיות מעשה ידי יוצר הקב"ה דודאי לא עביד דבטלה א"כ הוי שפיר קידושין, וא"כ כששברן משה ואיתא במדרש (שמו"ר פמ"ו ס"א) דאותיות היו פורחות אז, א"כ איגלאי מילתא למפרע דעבידי דבטלה, א"כ מעיקרא לא הוי קידושין, ושפיר נדונים כפנויה.

(ישנה משה)

המתפלל בעד שידוך הבירו נענה תחלה

ויצחק בא מבוא באר לחי רואי וגו' ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים (בראשית כד, סב.) רש"י פירש כי בא לזיווג הגר לאברהם אביו. וידוע (בבא קמא צב.) כל המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה. ויצחק היה מתפלל לפנות ערב על זיווגו של אברהם אביו היא הגר כמו שפירש רש"י, וא"כ א"ש המשך הפסוקים, כי יצחק בא מבוא באר לחי רואי לזיווג הגר לאברהם אביו, ומסתמא היה מתפלל לה' שיהיה זיווגו עולה יפה, ועל כן נענה הוא תחלה וישא עיניו וירא והנה גמלים באים.

(ייטב לב)

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

ראיתי שנוהגים הצדיקים לספר יחוסיהם קודם שעושים התקשרות התנאים, אומר אני שמכאן יש סמך לזה, לפי מה שכתב בזוהר (דף רכ.) "פינחס" יו"ד זעירא, בגין דקני פינחס על ברית, איתוסף ביה יו"ד זעירא, רזא דברית, אמר קודשא בריך הוא, ברית דא ממשה הוי, וכלה דיליה הוי, למיהב ליה לאחרא בלא דעתא ורעותא דמשה לאו יאות הוא, שארי קוב"ה ואמר למשה פינחס בן אלעזר וגו', אמר ליה משה מהו, א"ל אנת הוא דמסרת נפשך על ישראל, אופי איהו השיב את חמתי מעל בני ישראל, א"ל משה מה אנת בעית, א"ל הא כלה דילך הוא, אימא לה דתשרי בגויה, אמר משה הא בלבא שלים תהא לגביה, א"ל אימא דאנת מסרת ליה, הה"ד לכן אמור את, אימא ברעותא הנני נותן לו את בריתי שלום, עיי"ש. ולכן קודם התקשרות סיפר הקב"ה יחוסו של החתן ואמר פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי, דא שבחו של החתן, אח"כ אמר למשה לכן אמור הנני נותן לו, אימא אנת שאתה נותן לו הכלה שלך כאמור. (ייטב לב)

כאשר מכוון האדם בכל מעשיו לשם שמים נוח לו שנברא

במטבע שטבעו חכמים בברכת חתנים שהכל ברא לכבודו ואחריה ברכת יוצר האדם. לכאורה היה צריך לתקן לומר בתחלה ברכת יוצר האדם ואח"כ הברכה של שהכל ברא לכבודו, דעיקר היצירה היה רק בשביל האדם.

ויתבאר בהקדם דברי הגמרא (עירובין יג:) שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הללו הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא. ופי' המהרש"א נמנו וגמרו, כלומר שמנו התרי"ג מצוות שיש שס"ה לאווין ורמ"ח עשין, וא"כ הל"ת מרובים ויצא שכרו בהפסדו כיון שהיא קרוב להפסד חלילה, וע"ז גמרו טוב שלא נברא, עכ"ד.

אך י"ל דמצינו בגמרא גדולה עבירה לשמה וכו', דלפעמים אף שאדם עושה איזה עבירה אכן אם כוונתו רצויה בזה לשמים למען שיצמח מזה כבוד לקדושת שמו ית' אזי גם הל"ת לצדקה ולמצוה תחשב, וכמו שמצינו במעשה העגל שאמר אהרן מוטב שיתלה הסרחון בי ולא בהם, וא"כ אף שהל"ת מרובים מהעשין עכ"ז לא היה קרוב להפסד דהא בכל המעשים אשר יעשה אותם האדם

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

אף מהל"ת אם כוונתו ומלאכתו רצויה למען שיצמח מזה קידוש ה' יחשב למצוה ויקבל שכרו.

וע"כ מברכין מקודם שהכל ברא לכבודו, ירצה שכל הדברים אשר פעל ועשה קורא הדורות מראש הוא רק לכבודו ברא למען שיהי' מהם כבוד שמים, וא"כ אף הל"ת בכללם שאם יצמח מהם כבוד שמים לזה בראם, וא"כ שייך שפיר לברך אחריה יוצר האדם דכיון שאף ע"י הל"ת יכול להיות כבוד להקב"ה אף אם יעבור על איזה ל"ת אכן אם כוונתו למען קדושת ש"ש תחשב לטובה, וא"כ טוב לו לאדם שנברא, ושפיר שייך יצירת האדם אשר הוא לכבודו של הקב"ה, משא"כ בלי הקדמת ברכת שהכל ברא לכבודו, לא היו יכולין לברך ברכת יוצר האדם, כיון דנוח לו לאדם שלא נברא, ע"כ מקדימין ברכת שהכל ברא לכבודו. (קדושת יו"ט)

מי שאינו עוסק בפו"ר נידון במדת הדין

לא טוב היות אדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב, יח). ונראה עפי"ד הגמרא (ברכות י:) במה שאמר ישעי' לחזקיה כי מת אתה ולא תחי', מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא, אמר ליה מאי כולא האי, א"ל משום דלא עסקת בפרי' ורבי'. מבואר מזה דמשום דלא עסק בפ"ו יענש עונש נצחי בזה ובבא, וכתב אא"ז זלה"ה בישמח משה (פ' אחרי) הטעם למה על זה החטא ראוי לענוש עונש גדול כזה, דהא איתא שעלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים עמד ושיתף מדת הרחמים, נמצא דהתנהגות מדת הרחמים אינו רק משום קיום העולם, ומי שאינו עוסק במצוה זו הרי אינו חושש לקיום העולם, דלא תהו בראה, נמצא נשאר עומד על תחלת המחשבה, עכ"ל. והשתא א"ש לא טוב היות אדם לבדו, היינו משום אם יהיה לבדו ואז לא יעסוק בקיום העולם, א"כ במה יתעורר עליו התנהגות של מדת הרחמים, דהא חסד ה' היא לשלם לאיש כמעשהו, היינו דבמדה שאדם מודד מודדין לו, וע"כ טוב לו שלא יהיה לבדו, ואמר הכתוב אעשה לו עזר כנגדו, ר"ל להשתתף מדת הרחמים עם מדת הדין, וזהו העזר, רצה לומר רחמים, עם כנגדו, מדת הדין.

(עצי חיים)

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

אימתי זיווגו של אדם קשה

קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף (סוטה ב.). וקשה פרנסתו של אדם כקריעת ים סוף (פסחים קיח.). לכאורה צ"ב הלא חזינן אצל רוב בני אדם שזיווגם עולה להם בניקל וגם הרבה אנשים אשר מזונותיהם עלתה להם בניקל, ומדוע אמרו בכלל בלשון "קשה". אולם הסבר הענין, כי אם מחפשים זיווג פשוט והגון זה אפשר למצוא קצת בניקל, אולם אם מחפשים זיווג כמו שהיה גבי קריעת ים סוף שהיה עם "ביזת הים", אזי קשה להשיגו, וזה קשה זיווגו של אדם שהדבר הקשה היא, אם הזיווג הוא "כקריעת ים סוף", בכ"ף הדמיון, שרוצים להשיג הכל כמו שהיה בשעת קריעת ים סוף והיא ביזת הים. וכמו כן פרנסתו של אדם אם רוצים להתפרנס בחיים מצומצמים, אזי לא קשה כל כך, אבל אם רוצים להשיג את ביזת הים זה קשה מאוד, וזה קשה מזונותיו של אדם, אימתי הוא קשה, כשהוא כקריאת ים סוף.

(דברי יואל)

לפעמים ישתנה זיווגו במעשיו טובים או רעים

ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר לא נוכל דבר עליך רע או טוב (בראשית כד, ג). ויש לפרש דהנה מבואר בזה"ק (פ' לך דף צא:) דאף שהקב"ה מזיווג זיווגים ומכריז בת פלוני לפלוני, מ"מ יכול החטא לגרום ח"ו, שנדחה זיווגו מפניו ויקדמנו אחר ברחמים, וכמו"כ מצינו דע"י מעשים טובים יכול ג"כ להיות התחלפות בזיווג, וכמו שהיה אצל לאה שזיווגה היה עשו הרשע כמבואר במדרש (רבה פ' ויצא) רק ע"י תפלתה ומעשיה הטובים ביטלה את הגזירה ונתחלף זיווגה ליעקב אבינו ע"ה, עכ"פ אפשר שיחול שינוי בהזיווג ע"י מעשים רעים, או על ידי מעשים טובים. אבל כאן אצל זיווגו של יצחק ורבקה לא היה שייך שום א' משני אופנים הנ"ל, שלא היו באחד מהם חשש חטא ח"ו שיוכל לגרום איזה חילוף בזיווגם, וגם במעשים טובים היו שניהם שוים במדריגה גדולה, א"כ אין שום חשש להתחלפות זיווגם. וז"ש מה' יצא הדבר, שזה הזיווג נגזר כך מן השמים, ואף שבזיווגים דעלמא המצא תמצא שיתחלף הזיווג אפילו לאחר שנגזר מן השמים, אבל כאן ליתא להאי חששא, לא נוכל לדבר עליך רע או טוב, שאין בידינו לקטרג ולבטל הגזירה לא ע"י דבר רע, היינו בסיבת החטא, ולא ע"י

בית

צדיקים
יעמוד

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

בית

צדיקים
יעמוד

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

דבר טוב, זהו המעשים טובים של א' מהם, כי כאן לא שייך שום אחד מהסיבות הללו, כי שניהם שוים בקדושה ומעשים טובים.

(דברי יואל)

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

העם הנאספים להחתונה - עזר וסעד להחתן וכלה

יש לבאר מה שתקנו חכמים בברכת חתנים (כתובות ח.) שהכל ברא לכבודו, ופירש"י שברכה זו אינה מן הסדר, אלא לאסיפת העם הנאספים שם לגמול חסד, זכר לחסדי המקום שנהג עם אדם הראשון שנעשה לו שושבוןין ונתעסק בו, ואסיפה זו כבוד המקום היא, וברכה זו לכך נתקנה. וראוי להתבונן מדוע תקנו חכמים לברך ברכה זו לכבוד העם הנאספים דייקא בשמחת חתן וכלה, ולא מצינו במקום אחר שיתקנו לברך שום ברכה לאסיפת העם, גם צ"ב דברי רשיז"ל דמקודם כתב שאסיפה זו הוא לגמול חסד עם החתן והכלה, ושוב אחר כך כתב שאסיפה זו כבוד המקום הוא.

אמנם י"ל בביאור הענין בהקדם דברי הגמרא (נזיר כ"ג.) מאי דכתיב (הושע י"ד י') כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו במ פושעים יכשלו במ, משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן, אחד אכלו לשם מצוה ואחד אכלו לשם אכילה גסה, זה שאכלו לשם מצוה צדיקים ילכו במ, וזה שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים יכשלו במ. ומודעת זאת כי הדבר הזה היא אחת מעבודות הקשות ליראי ה' וחושבי שמו במצוות הערבים לגוף כמו עונג שבת ויו"ט ומצוה הראשונה פרו ורבו, לכוון דעתם לשמים לעשות נחת רוח לבורא ית"ש ולא לשם הנאת גופם, כדי שלא יהיו בכלל אלו שנאמר עליהם ופושעים יכשלו במ.

והנה בשמחת נישואין מצינו שתי ענינים שבאו להיות לעזר וסיוע לחתן וכלה לכוון דעתם לשמים, הא' מה דאיתא בגמרא (כתובות ז') דברכת חתנים בעשרה. וי"ל בטעם הדבר שתקנו חכמים שתהא ברכת חתנים בעשרה, עפי"מ שכתב אאמו"ר זללה"ה בעצי חיים (לשבת הגדול אות י"א) על מאמרם (פסחים ס"ד:) אין לך כל פסח שלא נמנו עליו עשרה בני אדם ויותר, ובודאי כוונה מיוחדת היתה בזה להיות הפסח נאכל בעשרה, משום דלאו כל אדם יכול לכוין לשם שמים במידי דאכילה שיש בו הנאת הגוף, אך כל בי עשרה שכינתא שריא, וכיון שהיה שכינה שרויה ביניהם בניקל היה להם לכוין באכילתם בלתי לה' לבדו, עכ"ד. והנה כי כן הדבר בענין שמחת חתן וכלה, שתקנו חכמים לקבץ עשרה מישראל, משום

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

דכל בי עשרה שכינתא שריא, ועי"ז יוכלו החתן והכלה לכוין דעתם לשם שמים. והב' איתא בזוה"ק (פנחס דף רי"ט:) כתיב (תהלים קמ"ט, ב') ישמח ישראל בעושיו, בעושו מבעי ליה, אלא אלין קוב"ה ושכינתיה ואביו ואמו, דאע"ג דמיתו, קוב"ה אעקר לון מגן עדן, ואיייתי לון עמיה לההוא חדוה לנטלא חולקא דחדוה עם קוב"ה ושכינתיה. ובטעמא דמילתא כתב אאמו"ר זללה"ה בעצי חיים (לשמח"ת או"כ) עפי"מ שאחז"ל (גיטין כ"ב:) הכל כשרין לכתוב את הגט אפילו חרש שוטה וקטן, ופריך בגמרא והא לאו בני דיעה נינהו, ולא ידעו לכתוב לשמה, אמר רב הונא והוא שהיה גדול עומד על גביו. משמע מזה דמאן דלא ידע לכוין לשמה, עכ"ז בגדול עומד על גביו הוי כאילו כיוון לשמה, ולכן קוב"ה אעקר לאבות מג"ע, משום דבדור אחרון אולי לא ידעו ולא יבינו לכוין כדבעי, וכיון שהאבות עומדים על גביו נחשב כאילו נתכוונו בכל הכוונות הראוים לכוין, עכ"ד.

ועפ"י הדברים האלו יתבאר לן דברי רשיז"ל שברכת שהכל ברא לכבודו נתקן לאסיפת הע"ם הנאספי"ם, וטמן ברמז בדבריו הקדושים ב' ענינים אלו הבאים לסייע לחו"כ לכוון דעתם לש"ש, דהיינו העם הנאספים כפשוטו, מה שנתקבצו עשרה מישראל לשמחת חו"כ, וכל בי עשרה שכינתא שריא, וכן מה שבאים האבות הק' מג"ע בעידן חדותא, כדי שיהיה בבחינת גדול עומד על גביו, וכדמתאמרא משמיה דהרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע שהעם הנאספי"ם הוא מלשון (במדבר כ' כ"ד) יאסף אהרן אל עמיו, וקאי על נשמות האבות הבאים מעלמא דקשוט. ועי"ז כתב רשיז"ל שתקנו לברך לכבוד העם הנאספים שם לגמול חסד, כי אין לך גמ"ח גדולה מזו לעזור לחתן וכלה לכוון דעתם לש"ש, ואסיפה זו כבוד המקום הוא, כי ע"י אסיפה זו תהא הנישואין לכבוד המקום בלתי לה' לבדו.

(ברך משה)

טעם שנקרא השידוך בשם "ווארט"

יש לומר בטעם הדבר שנקרא מסיבת שידוכי בשם "ווארט", על פי מה ששמעתי לספר שבימי שבתו של הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זללה"ה בעיר ראצפערט (בעת מלחמת העולם הראשונה), ייחדו לו איזה מקום מוכשר להתפלל בימים הנוראים ברוב עם, ושאל המהרי"ד באיזה מקום עשו העזרת נשים, ענו לו שאינו מן הצורך לקבוע במקום זה, שבעיקר הכינו מקום מספיק להרבי

ובמזל טוב

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

והחסידים, אמר המהרי"ד שאינו רוצה להתפלל בביהמ"ד כזה שאין לו עזרת נשים, כי תפלת הנשים צדקניות השופכות דמעות בתפלתן בביהמ"ד בוקעת רקיעים, ובזה עולין כל התפלות לרחמים ולרצון בשמי מעל, ואינו רוצה שיחסר לו כח זה, עכדה"ק.

אמנם יש לתת עוד טעם לשבח בזה במה שרצה הרה"ק המהרי"ד להתפלל דוקא במקום שיש גם עזרת נשים, והוא על פי מה שכתב בישמח משה (פ' אחרי) כי העוסק בפריה ורביה מתנהגים עמו במדת הרחמים, דאיתא במדרש (ב"ר י"ב ט"ו) בתחלה עלה במחשבה לפני הקב"ה לברוא את העולם במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין. הרי כי מה שהקב"ה משתמש במדת הרחמים הוא דוקא בשביל קיום העולם, ועל כן העוסק בפריה ורביה הרי הוא חושש לקיום העולם, ועל כן הקב"ה דן אותו כמדתו במדת הרחמים, עכ"ד. ומעתה י"ל כי מטעם זה היה רוצה להתפלל דייקא בביהמ"ד שיש שם עזרת נשים, כדי לעורר המליצה ישרה על בני ישראל שהם עוסקים במצות פו"ר וחוששים לקיום העולם, שעל ידי זה מעוררים שיתנהג הקב"ה עמנו במדת הרחמים.

ולפי זה יש לומר כי לכך נקרא קישור השידוכין בשם "ווארט", שתפלה נקרא דיבור על דרך הכתוב (הושע יד ג) קחו עמכם דברים ושובו אל ה', ועל ידי קישור השידוכין שהוא הכנה למצות פו"ר, זוכים שיתקבל ה"ווארט" ותפלות שלנו לפני ה' להתנהג עמנו במדת הרחמים.

(רבינו שליט"א)

קישור החיתון

עושים שמחה רבה בקישור השידוכין, והגם כי עיקר השמחה היה צריך להיות בעת הנישואין, עם כל זה עושין שמחה רבה גם בהתחלה, ובפשטות י"ל הטעם על פי מאמר החכם (הובא בעקידה שער ה) ההתחלה הוא יותר מחצי, ועל כן עושין שמחה גדולה בעת ההחלה.

אך י"ל כי בעת הקשרות השידוכין הוא שעת רחמים ורצון, בהקדם דברי הגאון מווילנא ז"ל בקול אליהו (פ' חיי) לפרש מה שקורין לשטר שנותנין לאשה "שטר כתובה", על פי מה דאיתא במס' סוטה (דף יז.) איש ואשה זכו שכינה ביניהן, ופירש"י שהרי שכן שמו ביניהם י' באיש וה' באשה. והנה כתוב"ה אותיות כת"ב

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

ו"ה, שבכתב הזה נשלם אותיות ו"ה משם הוי"ה ברוך הוא, ושכינה ביניהון, עכדה"ק. ולכאורה ראוי להתבונן מהו ענין השלמת שם הקדוש בשטר הכתובה. ונראה על פי מה שהאריך בבינה לעתים (דרוש מב) שיש לנו כנסת ישראל דין אשה לבעלה כביכול זה הקב"ה, כי בשעת מתן תורה נשא אותנו השי"ת את עם קרובו כאשר ישא איש את אשתו בחופה וקידושין, ומאז נתחייב הקב"ה לנו בעשרה דברים שמתחייב אדם כשנושא אשה שהן מזוני וכסות ורפואה וכדומה כמבואר בשלחן ערוך (אהע"ז סימן ס"ט), עכ"ד. וא"ז זללה"ה בייטב לב (פ' בא) האריך בענין, שמטעם זה תהיה הגאולה העתידה מצד הדין, דקיי"ל (כתובות נא). שהבעל חייב לפדות את אשתו, שתקנו פדיונה תחת פירות, ואם כן בדין הוא שהקב"ה יבא ויגאלינו כדין איש לאשתו כביכול. אמנם באמת מה שהבעל מחויב לפדות, זה אינו אלא מדרבנן, וצריך לומר שהשי"ת מקיים מצות דרבנן וגזירות חכמים, עי"ש בדבריו בארוכה.

אכן נראה שענין זה הוא על דרך דאיתא במדרש (הובא בשל"ה הקדוש פ' משפטים) על הפסוק (תהלים קכא ה) ה' צלך, שהקב"ה מתנהג עם האדם כצל, ומודד לו כפי מדתו ועבודתו. ומעתה כיון שאנו מקיימים תקנות חכמים דרבנן שתקנו שטר הכתובה, וכותבים בה (כתובות נא). אם תשתבאי אפרקינך ואותבינך לי לאינתו, כדי לקיים בזה גזירת חכמים לפדות את האשה, על ידי זה מעוררים שגם הקב"ה יקיים תקנות חכמים ויגאלינו מגלות המר, כדין בעל לאשתו. ועל כן על ידי נשואי אשה ושטר הכתובה נשלם שמו יתברך בשלימות, על דרך הכתוב (שמות יז טז) כי יד על כס יי, ודרשו חכמינו ז"ל (תנחומא תצא סי"א) שבזמן הזה אין שמו שלם ואין כסאו שלם עד לעתיד לבא, ואז יתמלא שם הוי"ה ברוך הוא בשלימות.

וכמו כן י"ל בענין שידוכי, דבאמת לא הוי חיוב מן התורה אלא מדרבנן, כדאיתא בגמרא (יבמות נב) רב מנגיד מאן דמקדש בלא שידוכי. רק על ידי שאנו מקיימים מצות דרבנן ועובקים בקישור השידוכין טרם הנישואין, על ידי זה נתעורר שהקב"ה שומר משמרתה של תורה וגם הוא מקיים מצות דרבנן, ויגאלינו במהרה למען שמו.

(רבינו שליט"א)

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

דרשת מורינו הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א

בשמחת הפארשפיל של בנו הרב משולם זושא מייזליש שליט"א
מוצש"ק פר' תולדות שנת תשס"ט לפ"ק

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

אלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק, פירש"י לפי שליציני הדור היו אומרים מאבימלך נתעברה שרה, מזה עשה הקב"ה, צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק. וצ"ב.

וי"ל על פי מה שכתב א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' ראה) ההפרש שבין העובד מאהבה להעובד מיראה, כי העובד מאהבה יקום לעולם על מעמדו ולא יפול ממנו, אבל העובד מיראה איננו במעמד אחד, כי אם פעם יצא כברק חצו ופעם יפול הנופל ממנו, עכ"ד. וא"ז זללה"ה בעצי חיים (לשבת תשובה אות יב) ביאר בזה הטעם דבתשובה מאהבה זדונות נעשות לו מזכיות, ובתשובה מיראה זדונות נעשות לו כשגגות (יומא פו:), כי תשובה מיראה אין לה קיום ויכול לחזור לסורו, והוי קנין לשעה דהוי כקנין הגוף [כמבואר בר"ן נדרים (דף כט. ד"ה אמר ליה) וברא"ש (סוכה פ"ג סימן ל) דכל קנין לזמן הוי רק קנין פירות], מזה שאין בן תשובה מאהבה עומדת וקיימת לעד, והוי כקנין הגוף ולכן מהני זכיות, עכ"ד.

והוסיף מרן דודי רבינו שליט"א (מהר"א ט"ב ח"ב פ' בשלה) בהקדם הא דאיתא בגמרא (בבא בתרא נ.) המוכר את עבדו ופסק עמו שישמשנו שלשים יום, רבי מאיר אומר הראשון ישנו בדין יום או יומים (שמות כאכא), מפני שהוא תחתיו, והשני אינו בדין יום או יומים מפני שאינו תחתיו, ופירש הרשב"ם הראשון אם הכהו ומת לסוף שני ימים ישנו בדין (שמות כאכא) או יום או יומיים יעמוד לא יוקם ופטור, מפני שהוא תחתיו עדיין כל ל' יום, וקסבר רבי מאיר קנין פירות דהיינו תשמיש העבד כל שלשים יום, כקנין הגוף דמי כאילו קנה גופו, ואותו שאין לו פירות אין קנין הגוף שיש לו בעבד כלום, דאין גופו עומד לפירותיו, והלכך הראשון קרוי אדון, עיי"ש.

והקשו בתוספות (ד"ה קסבר) מהא דמשמע במקום אחר דס"ל לרבי מאיר דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי, וכתבו דיש לחלק בין סוגיא דהתם להא דמוכר עבדו על מנת שישמשנו ל' יום דכיון שמתחילה היה הכל שלו ועדיין לא יצא מתחת ידו, משום הכי היה הכל שלו ועדיין לא יצא מתחת ידו, משום הכי הוי כקנין הגוף, מזה שאין בן כשלא היה לו בגוף כלום מעולם הוי רק קנין הגוף, עיי"ש. ולפי זה יש לומר בעבודת בני ישראל את קונם וצורם ית"ש, כיון שתחלת העבודה דהיינו אצל האבות הקדושים היתה מאהבה בלב ונפש חפיצה, ואז הוי קנין הגוף, לכן גם בדורות הבאים לעולם לא יצא העבודה זו מתחת ידינו כל זמן שיש לנו עדיין עכ"פ קנין פירות, ולכן בישראל מותר העבודה אף על מנת לקבל פרס, דאף עבודה מיראה יש בה חשיבות לפני ה', מזה שאין בן אומות העולם שלא עבדו מתחילה מאהבה ולא היה להם מעולם קנין

קור

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

הגוף, הרי בכהאי גוונא אף לרבי מאיר אמרינן קנין פירות כקנין הגוף, ומשום הכי עבודתם שהיא על מנת לקבל פרס דהוי רק קנין פירות אינו חשובה לפני ה', עכ"ד ודפח"ה.

והנה מודעת זאת שאברהם אבינו השתבחה במידת אהבה, כדכתיב (ישעיה מא ה) שעבד את בוראו וקונו באהבה, ומידתו של יצחק הוא יראה בחינת פחד יצחק, אולם לפי האמור י"ל שעבודתו של יצחק מתוך פחד ויראה נחשב לו כאילו עבד את ה' במידת האהבה, כיון שתחלת העבודה דהיינו אצל אברהם אביו היתה מאהבה, ואז הוי קנין הגוף, לכן גם אצל יצחק שעבד מיראה דהוי קנין פירות, לא יצא דרך עבודה זו מאביו מתחת ידו, ונחשב לו כאילו עבד את הקב"ה במידת אהבה.

עוד נקדים מה שכתב באור החיים הק' (פ' אחרי) לפרש הפסוק ושמרתם את חוקות ואת משפטי וגו' וחי בהם אני ה', אמר וחי בהם, פירוש כי אדם שעושה מאהבה יש גם בטוב עולם הזה יתר על הגמול הקבוע לו בעולם הנצחי, ואולי כי לזה רמז באומרו וחי" בתוספת וא"ו, להעיד שזה נוסף על שכר אחר, שהוא שכר הנעלם, מה שאין כן העושה מיראה אין לו אלא לעולם העליון. ובדרך זה יתבאר גם כן מה שאמר בפרשת והיה אם שמוע (דברים יא יד) ונתתי מטר ארצכם וגו', פירוש מכיון ששם נאמר לאהבה את ה' וגו', לזה הודיע כי מצוה זו יש לה שכר גם בעולם הזה וראוי הוא ליהנות בשני עולמות, והגם שאמרו חז"ל (קידושין לט:) שכר מצות בהאי עלמא ליכא, זה ישנו בהטבה זו, עכ"ל.

והנה מבואר במס' סנהדרין (דף קא.) שהצדיקים מתיראים אם אין פשטנם לוקה ואם אין יינם מחמיץ, שמה יקבלו עולמם בעולם הזה, וכן איתא במס' ערכין (דף מז:) על מי שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורין קיבל עולמו, והרי היא בכלל אלו אשר עליהם נאמר (דברים יז) ומשלם לשונאיו על פניו להאבידו. ויתכן לומר שמצינו שיצחק אבינו זכה לעשירות מופלגת יותר מבני דורו, ככתיב (בראשית כו יב) ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה', ופירש"י שאמדוהו כמה ראויה לעשות ועשתה על אחת ממה שאמדוהו, ורבותינו אמרו אומד זה למעשרת היו. ועל כן היו ליצני הדור אומרים שעל כרחך זכה לעושרו הגדול מפני שקיבל עולמו בעולם הזה בבחינת משלם לשונאיו על פניו, דליכא למימר שמקבל שכר מצוה גם בעולם הזה, שהלא דרך עבודתו הוא ביראה, והעובד ביראה אינו נוטל שכרו בעולם הזה.

ובזה יתבאר דברי רש"י"ל שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה, וליכא למימר שדרך עבודתו של יצחק שהיתה מיראה נחשבת כעבודה מאהבה מכוחו של אברהם אביו, מכיון שאינו אביו שהלא מאבימלך נתעברה שרה, ועל כן היו אומרים שקיבל שכרו בעולם הזה בבחי' משלם לשונאיו וגו', מה עשה הקב"ה, צר

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית

צדיקים
יעמוד

בית

צדיקים
יעמוד

קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק, ובוה סרה תמיהת ליצני הדור האיך זכה יצחק לעשירות מופלגת בעולם הזה, שכח עבודת של אברהם אבינו מאהבה עומדת וקיימת לעד לבניו אחריו, ונמצא שעבודתו של יצחק היתה ג"כ במדת אהבה, ובדין הוא שיטול שכרו גם בעולם הזה.

חסדי ה' אשירה, שזיכנו ברחמיו וחסדיו בהגיע עת משוש שמחת שבת אויפריק של בני היקר, ומנהג ישראל קדושים להתחיל שמחת הנשואין כבר מיום השבת שלפניה, ומה מאוד גדלה שמחה זו, שהחתן והכלה מתייחסים מגוע אראלים ותרשישים, כגון צדיקי בית סיגעט, וויזשניץ, צישענוב, דעעש, ועוד, כמו כן המה מתייחסים אחד עשרה פעמים להרה"ק מצאנז, מבנו הרה"ק משינאווא, וכמה פעמים מבנו הרה"ק מקשאנוב, בנו הרה"ק מראצפערט, בנו הרה"ק מטשעחויב, חתנו הרה"ק מהארנסטייפל, בנו הרה"ק מגארליץ, וחתנו הרה"ק מבייטש.

והנה שם החתן הוא "משולם זושא", על שמו של מוה"ז הרה"צ האדמו"ר מטשערנאביל זצ"ל שהתגורר כאן בבני ברק, וחוקק בזכרוננו שבהיותי חתן טרם נישואי עליתי לבקר בהיכלו, וסיפר לי שהרה"ק מטשעחויב התגורר אחרי חתונתו בבעלזא, בצל זקינו הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע, ולמד בחברותא עם בנו הרה"ק מהרי"ד זי"ע, ואירע בא' מדימים שהתקשו בדברי התוס' ולא הצליחו להשיג ביאור הדברים, ויהי בחשכת לילה כאשר כבר עלו על יצועם, הגיע הרה"ק מצאנז בחלום הלילה להרה"ק מהרי"ד והסביר לו כוונת התוס' הדק היטיב, למחרת היום סיפר לאביו הרה"ק מהר"י את אשר קרהו בלילה, אמר לו אביו באמת היה יכול להופיע גם לבנו בחלום, אלא שרצה להכיר לך טובה על שאתה לומד עם בנו בצוותא.

והכלה תחי' נקראה ע"ש הרבנית הצ' נחמה'לע" ע"ה בת הרה"ק מצאנז, כק"ז זללה"ה היה רגיל הרבה לספר בשבחה, וסיפר שזקינו הרה"ק מראצפערט לקחו עמו לצאנז ביומא דהילולא של אביו הק', והרבנית נחמה'לע התגוררה בבית אביה, ושם ערכו בני ונכדי הרה"ק מצאנז השולחן לרגל היומא דהילולא.

בק"ז זללה"ה היה רגיל לספר עובדא נפלאה ששמע אז ממונה, כי בעת שהרה"ק מטשעחויב נכנס בברית האירוסין עם נכדת הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע, ואף שמנהג העולם שהאירוסין מתקיימת במקום מגורי משפחת הכלה, אבל לכבודו של אבי החתן הרה"ק מצאנז שכבר היה אז לעת זקנתו, באו המחותנים לערוך שמחת האירוסין אצלו, וטרם שבאו נכנסה הרבנית נחמה'לע לאביה והתאוננה לפניו שהרב מבעלזא מגיע והוא רבי גדול, ואין זה לפי כבודו לקבלו בבית ריקם, שכידוע הרה"ק מצאנז פיזר נתן את כל אשר לו לעניים ואביונים, וכאשר לא נשאר בידו פרוטה לפרוטה, היה לווה מעות ונותן חפצי הבית כמשכון, ושאלה אותו האם היא יכולה לצאת להלוות מהשכנים כלים נאים לפאר את הבית, והסכים הרה"ק מצאנז, וכאשר

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

דוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית

צדיקים
יעמוד

בית

צדיקים
יעמוד

נכנס הרה"ק מבעלזא להיכל קדשו, פנה אליו תיכף הרה"ק מצאנו ואמר לו, מחותן אין ברצוני לעבור על גניבת הדעת, ותדע שכל החפצים שבבית אינם שלי, אלא שבתי נחמה'לע אמרה לפני שהרב מבעלזא שהוא רבי גדול מוגיע, ואין זה לפי כבודו לקבלו באופן כזה, על כן נתתי לה רשות לצאת להלוות משכנים חפצים אלו.

ומודעת זאת הא דאיתא בזוה"ק (פ' פינחס דף רט:): על הפסוק ישמח ישראל בעושיו, בעושו מיבעיא ליה, אלא אלן קוב"ה ושכינתיה ואביו ואמו, דאף על גב דמתי, קוב"ה אעקר לון מוגן עדן ואייתי להון עמיה להאי חדוה, עיי"ש. ואנו מאמינים בני מאמינים שכל דברי חכמינו אמת וצדק הוא, ובוודאי האבות יורדים מעולם העליון לעולם הזה, אבל לעומת זה אדרבא זה מחייב אותנו להתבונן בדרכינו ובאורחת הליכותינו, שלא יבושו ולא יכלמו בנו.

הכלה תחי' היא נכדת הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, וכתב בספרו הק' נועם אלימלך (פ' לך) על הפסוק לך לך וגו', דהנה יש שהוא צדיק מחמת זכות אבותיו, אבל באמת צריך הצדיק בן צדיק שלא ישגיח על זכות אבותיו ולאמר שזכות אבות יעמוד לו, ולא יתאמץ בעבודת הבורא מחמת זה לאיש על זה, רק צריך אימוץ וחיוזק גדול בעבודתו יתברך, וזהו לך לך מארצך וגו', פירוש שלא תשגיח על ארצך ועל בית אביך, ותלך לשורשך אל הארץ העליונה אשר ארצך, עיי"ש.

וכמו כן כתב (נועם אלימלך פ' אמור) לפרש הכתוב דבר אל אהרן ואל בניו ויגזרו מקדשי בני ישראל, דיש צדיקים שנתקדשו מאבותיהם שהיו קדושים ויראים ושלמים והתורה מחזרת על אכסניא שלה, אבל אף שהם מלאים תורה ומצות מחמת זכות אבותם מסייעתם לפעמים יכולים לבא על ידי זה פניה וגדלות מזה ויפלו מהר ממדרגתם, וזהו אמור אל הכהנים בני אהרן, רומז לאותן צדיקים אשר הם בני צדיקים, והם נקראים כהנים בני אהרן, תזהיר אותם מאד שלא יעלה על מחשבתם כלל יחוס אבותיהם, רק יגזרו ויפרשו לעצמם פרישות מחדש ויבחרו להם הדרך הטובה, וזהו דבר אל אהרן. ואל בני ויגזרו מקדשי בני ישראל רוצה לומר שגם הם יהי ויגזרו ופרושים מעצמם וישגיחו גם כן על עצמם מאוד ולא ישגיח ועל זכות אבותם כדי שלא יבא להם חלילה איזה התנשאות מחמת יחוסיהם ותועבת ד' כל גבה לב, עכ"ל.

והיינו טעמא דמילתא שנוהגים הצדיקים לספר יחוסיהם קודם שעושים התקשרות התנאים (עי' בייטב לב פ' פינחס ותרומה נחת), כדי שיבואו להתבונן בדרכי אבותינו ורבותינו ויאמרו לעצמם מתי יגיעו מעשינו למעשי אבותינו.

בשמחת תורה העל"ט כשהייתי בצל הקודש של מרן דודי רבינו שליט"א שמעתי ממנו לבאר מדוע בעידנא דחדוותא שולח הקב"ה את הצדיקים מעולם העליון להשתתף בהשמחה, ומדוע אין הקב"ה שולח מלאכים שרפי מעלה, וביאר כי

קור

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

המלאכים לא היו בעולם הזה, ולא הרגישו מעולם צרות וסבלות, ועל כן אין ביכלתם לפעול ישועות עבור כנסת ישראל הדויים בגלות המר הזה, וסובלים סבל וצער רב כל יתואר, אבל הצדיקים שבעולם העליון שבחיים חיותן היו מנהיגי העדה, והשתתפו בצערן, וגם הם בעצמו סבלו צרות ויסורים, וע"כ כאשר יורדין לעולם הזה מביטים ורואים צרות עמוך בית ישראל, ופועלים ישועות בקרב הארץ.

ותלי"ת עד הנה עזרוני רחמיך להגיע לשמחת הנשואין השלישי בביתי, והן אמת ששתי החתונות הראשונות היו כאן בארצינו, בצוותא עם ידידינו ואנשי שלומינו אשר יחדיו אנו מתעלסים באהבים, אבל כעת עתה כאשר השמחה הוא במרחקים, מ"מ הלא ראשית השמחה התחילה כאן, ובוודאי הברכות שהרעיפו הציבור במשך השב"ק לא ישובו ריקם ויתקבלו לרצון.

ובהאי עידנא שהאבות הק' יורדין מעולם האמת, בוודאי רוצה כ"א ליהנות ממברכותיהם הטובות, ויעזור השי"ת שהחתן והכלה יזכו להעמיד דורות ישרים ומבורכים לשם ולתפארת, ויעזור ויגן ויושיע לכל המשתתפים, ולמע"כ אאמור"ר שליט"א ומו"ח הרה"צ שליט"א ולאביו הרה"צ האדמו"ר מויזשניץ שליט"א שיזכו לרוות רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח, ושנוכח לשמוח תמיד איש את רעהו בעידנא דחדוותא.

ואסיים במאמר נפלא שהיה רגיל על לשונו של כק"ז זללה"ה דמתאמרא משמיה דהרה"ק רבי אריה לייב מלאנצהוט זללה"ה (הובא בליקוטים שבספר אמרי שפר להרה"ק מראפשיץ) על מאמר הגמרא (קדושין פב.) רבי אומר אין לך אומנות שעוברת מן העולם, אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה, אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה. כי אמרו חז"ל (סוטה לו:) אצל יוסף בעת שהסיתו אשת פוטיפר, נראתה לו דמות דיוקנו של אביו. הענין בזה, כי סגולה היא בכדי להנצל מן החטא לצייר בעיניו צורת אביו ורבו המובהק, ולזה יוסף צייר בעיניו צורת אביו וניצל מן החטא. וכתב הרמ"ק ז"ל (אור החמה וישב דף קצב.) כי בעת שהאדם מגיע בלימוד התורה לענין שאינו זוכה לעמוד על בוריה, יש גם כן סגולה לצייר נגד עיניו צורת אביו או רבו שלמדו תורה, וזה יאיר לו הדרך למצוא את לימודו על ישרו. וזה שאמר אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה, היינו שאינו צריך לצייר צורת אביו או רבו בשעת לימוד התורה, אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה, היינו בעת נסיון רח"ל, עכ"ד ודפח"ח. וכמו כן לענינינו יש לומר אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה, בעת שמחה כאשר יורדים ממכון שבתם מן השמים להשפיע שפע ברכה והצלחה.

החתונה תתקיים אי"ה ביום ח' כסלו יומא דהילולא של ק"ז הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע, ויעזור ה' שזכותו יגן עלינו, ועוד ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, וזוכה לקבל פני הגוא"צ בב"א.

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בירור בענין ברכת הקידושין

הרב ר' יקותיאל יודא וואלדמאן שליט"א
מח"ס תורת יקותיאל

לרגל שמחת הנישואין שבמעון הגה"צ ראש הישיבה שליט"א
אמרתי להציע בזה אשר עלה ברעיוני, בענין ברכת הקידושין, וזה החלי:

- א -

ביאור דברי הרא"ש ז"ל דברכת הקידושין הוא ברכת השבח

איתא במס' כתובות (דף ז'): ברכת האירוסין מאי מצרך וכו', ולונו על העריות ואסר לנו את הארוסות והתיר לנו את הנשואות על ידי חופה וקידושין וכו', מקדש ישראל על ידי חופה וקידושין.

וכתב הרא"ש ז"ל יש מקשין על נוסח ברכה זו, למה אין מצרכין לקדש את האשה, ועוד היכן מצינו ברכה כזאת שמצרכין על מה שאסר לנו הקצ"ה, והלא אין אנו מצרכין שאסר לנו אבר מן החי והתיר לנו את השחוט, ועוד מה ענין להזכיר עריות בכאן. ותירץ כי ברכה זו אינה ברכה לעשיית המצוה, כי פריה ורביה הינו קיום המצוה (ולא מעשה הקידושין הוא המצוה), ואם לקח פלגש (בלי נישואין) וקיים פריה ורביה אינו מחוייב לקדש אשה וכו', ואין חיוב במצוה זו (לישא אשה) שאין זה קיום מצוה פריה ורביה (יבמות סה:), והילכך לא נתקנה ברכה במצוה זו, ואף בנושא אשה לשם פריה ורביה, כיון שאפשר לקיים מצוה פריה ורביה בלא קידושין, ולא דמי לשחיטה שאינו מחוייב לשחוט ולאכול ואפילו הכי כשהוא שוחט לאכול מצרך על השחיטה, דהתם אי אפשר לו לאכול בלא שחיטה, אבל הכא אפשר לקיים פריה ורביה בלא קידושין, וגם התם אפשר לקרא בלשון ציווי דכתיב (דברים כז ז') וזבחתי ואכלתה, אבל הכא כתיב כי יקח איש (ולא בלשון ציווי), ועוד דבקדשים אי אפשר בלא שחיטה (וכיון שברצונו לאכול או להקריב על כן מוכרח לשחוט) הילכך מצרכין על כל שחיטה (אף של תאווה), וברכה זו (של נישואין) נתקנה "לתת שבת להקצ"ה אשר קדשנו במצוותיו והצדיקנו מן העמים וציונו לקדש אשה המותרת לנו ולא אחת מן העריות", עכ"ל.

ויש להתבונן באומרו שתכלית ברכת הנישואין הוא לתת שבת להקצ"ה אשר קדשנו במצוותיו והצדיקנו מן העמים וציונו לקדש אשה המותרת לנו ולא אחת מן העריות, דקשיא זהו טובא, חדא אומרו והצדיקנו מן העמים, והרי לא מצינו בגמרא שהוא מנוסח הברכה, וגם היכן מצינו שגרמו במצוה זו ההצדלה

בית

צדיקים

יעמוד

קור

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

בית

צדיקים

יעמוד

ימין ד'

עשה

חיי

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

מהעמים, גם קשה הלשון "ולינו לקדש אשה המותרת לנו" שהוא סותר למה שכתב מקודם שלא נטוו ליקח אשה דכתיב כי יקח איש וגו', ולא אפקיה קרא בלשון ניווי, עוד קשה הלשון "ולא אחת מן העריות" שהרי כל העמים נטוו על עריות, והוא א' מו' מנאות בני נח, ואם כן בחיוב זה אין לנו מוצדלים מכל העמים.

3) עוד יש להבין למה תקנו חכמינו לסיים את הצרכה בצרכת צורך אתה ה' מקדש עמו ישראל על ידי חפה וקידושין, ולמה לא תיקוני לסיים מענין קידושי האשה על ידי צעלה.

ונראה לצאר בהקדס מה דאיתא בשולחן ערוך (או"ח סימן רלא) בכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכוין להנאתו אלא לעבודת ה' כדכתיב (משלי ג') בכל דרכיך דעהו, ואמרו חכמים כל מעשיך יהיו לשם שמים שאפילו דברים של רשות כגון האכילה והשתיה וכו' והתשמיש והשיחה וכל צרכי גופך יהיו כולם לעבודת צוראך וכו', ומי שנוהג כן עובד את צוראו תמיד, ע"כ. ומצינו שעל דבר זה נטוו בני ישראל בתורה, דכתיב (ויקרא י"ג) קדושים תהיו, וציאר הרמב"ן ז"ל שהוא מנזה כללית שנהיה פרושים מן המותרות צענין המשגל ושלא נהיה בקוצאי יין וצוללי בשר, וכבר אמרו קדש עצמך במותר לך, כלומר שגם המותר לך יהיה קודש לה', עיי"ש בדצה"ק.

והנה צענין זה ניכר בהצדל צין בני ישראל לכל האומות, כי גם האומות נטוו על אבר מן החי ועל העריות, אולם לא נטוו לקדש עצמם בדברים המותרים, אולם בני ישראל הם סגולה מכל העמים, שננטוו בציווי קדושים תהיו, שאף בדברי הרשות וצרכיהם הגשמיים, מחוייבים להתנהג בקדושה עליונה להתכוין לשם שמים.

וכמו שכתב צייטצ לב (פ' אחרי) בשם אציו הגה"ק ר' אלעזר ניסן זללה"ה אצ"ד דרהאציטש, לפרש הפסוק (הושע ב' א') במקום אשר יאמר להם לא עמי, היינו צעת עסקם צעניני עולם הזה באכילה ושחיה ומשא ומתן שנראה דומה צזה למעשה זולתם, אז יאמר להם בני אל חי, כי לצם וכוונתם לשמים, וזהו שאמר הכתוב (ויקרא י"ג) כמעשה ארץ מצרים וגו' לא תעשו, ולא אמר מעשה ארץ מצרים וגו' לא תעשו ומעשה ארץ כנען וגו', יראה צזה לומר שאפילו צעשותכם אותו מעשה שעשו מצרים כמו משגל ואכילה ושחיה ומשא ומתן לא תעשו כמעשיהם לשם תאוה גופנית ומותרות, כי אם לעבוד צו ה' צו"ת, עכ"ד ודפח"ח.

קור

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיס

ימין ד'

רוממה

בס'מן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

קור

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ועל פי זה יתבאר בטוב טעם מה שהוסיף הרא"ש שמתכילת כוונת הצרכה הוא שהבדילנו מן העמים, שהוא נרמז בנסח הצרכה "אשר קדשנו במלכותו וליוונו", כי כזה שקידשנו הקצ"ה במלכותו והזהיר אותנו וליונו קדושים תהיו, להתנהג בקדושה של מעלה אף בדברי הרשות וגשמיות, כזה הבדיל אותנו מכל העמים שהם אינם מזהירים לקדש עצמם במותר להם, והם הולכים בשרירות לבם למלאות תאוות לבצם, ועל כן ממשיכים "וליונו לקדש אשה המותרת לנו", היינו שעיקר מלכות הקידושין הוא לפרות ולרבות, ומלואה זו יכולה להתקיים בלי חופה וקידושין, מכל מקום ליונו הבו"ת באזהרת קדושים תהיו לקדש את עצמינו במותר לך, שלא נעשה כמעשה הגוים השפלים והנצוים לפגוע אשה בשוק ולצעול, אלא לקדשה על ידי חופה וקידושין, ועל כן הצרכה אינה צרכת המלואה, שאינה על עצם מעשה הקידושין, אלא הוא מדין קדושה ופרישות אשר הזהירנו על זה באמרו קדושים תהיו, ולכן הוא צרכת השבת, שאנו משבחים את הקצ"ה צרכת השבת אשר הבדיל אותנו מכל העמים וליונו לקדש עצמינו במותר, לקדש את האשה על ידי בחופה וקידושין.

ומעתה מוזן היטב מטבע שטבעו חכמינו לדרך בצרכת הנשואין, ברוך אתה ה' מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין, היינו שהיא צרכת השבת להקצ"ה שקידש אותנו יותר מן האומות, שאנו מקדשים את האשה על ידי חופה וקידושין ולא כדרך שאר האומות הנושאים אשה בלי חופה וקידושין.

פירות הנושרין מדברי הרא"ש המוצא לעיל הוא, שהוא מבדיל בין שחיטה לקידושין, דקידושין אינה מצוה כי אין מצוה לקדש את האשה, ושחיטה הוא מצוה, ולכן בשחיטה מצרכים על השחיטה כי עצם מעשה השחיטה הוא מצוה, ובקידושין אין מצרכין לקדש כי עצם הקידושין אינה מצוה, והוא רק צרכת השבת.

- ב -

ביאור שיטת מרן החתם סופר זללה"ה שברכת הקידושין הוא ברכת המצוה

אמנם מתורתו של מרן החתם סופר זללה"ה מצוה לא סבירא ליה הכי, דהנה בתשבותיו (או"ח סימן נה ד"ה ומאי דקמן) כתב לדון אי טבילה בכלל מצוה תחשב או לא, וז"ל: לשיטת ר"ח (תוס' נדה ז.) ורבינו אליהו דטבילה בזמנה מצוה, וכן דעת הרמב"ם (שביתת עשור פ"ג וכו'), ואפילו לרבינו תם דסבירא ליה לאו מצוה אלא כשצריך לטבול יטבול "והוא כשחיטה שהיא הכשר אוכל", מכל

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

מקום שחיטה גופיה נראה לי עיקר כמו שכתב הפרישה (יו"ד סימן א) דשחיטה לאו כזרבת הנהנין היא אלא "זרבת המנוה" ממש וכו', אצל לעולם "לכוליה עלמא שחיטה מנוה ממש היא ולא רק הכשר מנוה", והכי נמי טבילה ואפילו טבילת ימי טוהר שנהגו לטבול רק ממנהג (היינו הטבילה שטובלת היולדת מ' לזכר ופ' לנקבה, שאינה אלא ממנהג שנהגו להחמיר שלא לבעול על דם טוהר, ונשאל על זה הגאון הנודע ביהודה ז"ל אם לברך על טבילה זו ולא הקיב דבר ברור, ועיין עוד בשו"ת חתם סופר (יו"ד סימן קנא) שמזכיר באריכות החיוב לברך על טבילה זו "וליוטו" כי הטבילה היא מדינא, כדי שלא לעבור על כל תטוס תורת אמן, ובעי ברכה באמת, עיי"ש).

ואפילו הכי מזכרין וזיונו וכו', דלפי הנ"ל מנוה ממש הוא כמו שחיטה, ולהרמ"א (סימן כח) הוא מזכרין שהחיינו על השחיטה אי לא דאית ציה הריגת בעל חי, אך כבר נוחו עליו האחרונים, עכ"ל.

ולכאורה דזריו הקדושים נפלאו עד למאוד, שבתוך דזריו כתב "לכוליה עלמא שחיטה מנוה ממש היא ולא רק הכשר מנוה", והרי הוא סותר למה שכתב בעצמו לעיל דזריו חס קצירא ליה שהטבילה לאו מנוה, אלא כשנריך לטבול יטבול "והוא כשחיטה שהיא הכשר אוכל", הרי להדיא דשיטת דזריו חס הוא שאין השחיטה מנוה ממש אלא הכשר, וכן כתב הרמב"ן ז"ל (בספר המצות שורש הראשון דף יא: מדפי הספר ד"ה וכן נטילת ידי) דשחיטה אינה מנוה בחיוב כלל אלא הכשר האיסור, עיי"ש. וכן כתב הראב"ד (בהשגתו על הרמב"ם למנין המצות הקדר מנוה קמו) זו אין לו טעם, ואולי לאו הצא מכלל עשה, עשה, עכ"ל. הרי לן להדיא שאינו לכו"ע שיש שיטות הסוברים שאין השחיטה מנוה ממש אלא הכשר.

ואפשר לזכר דזריו הקדושים, על פי מה שכתב צמח צדק (או"ח סימן נד ד"ה ובעיקור) לזכר עיקר נוסח אשר קדשנו צמחותיו וזונו על העריות, דהנה לא נצטוו להדיא לישא אשה אלא לפרות ולרבות, ומי שיש לו בנים מפניה נמי מקיים מצות פרו ורבו, אלא קרא כתיב (ויקרא יג כט) ומלאה הארץ זמה, נמצא אח נוסח אחרת (ויעיין לשון הרמב"ם איסורי ביאה פט"ו הכ"ט), נמצא מטעם זה אי אפשר לפרות ולרבות מפניה דאם כן אח נוסח אחרת, ואם כן על כרחך מצות פרו ורבו הוא שישא אשה האסורה לעלמא (היינו שעל ידי הנשואין תהיה אסורה לכל העולם, ולא יוכל לבא לידי אח נוסח אחרת), נמצא אשר קדשנו וכו' על העריות שלא ישא אח אחרת, "היינו אשר קדשנו וכו' לישא אשה בחופה וקידושין" וכו'.

קור

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיס

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

קור

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיי

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

וממשיך כלשוננו הזהב, ומה שהרגיש פר"מ על הטו"ז (יו"ד סימן א סקי"ז) שכתב ברכת שחיטה הוא על איסור אבר מן החי כמו אשר קדשנו וכו' על העריות (עיי"ש שביאר שברכת שחיטה אינה באה על מעשה השחיטה עצמה, דהא אין חיוב לשחיטה כאשר אינו רואה לאכול, אלא עיקר הכוונה לתת שבת להקב"ה על שאסר לנו אכילת בשר בלא שחיטה שלא כשיטת הרא"ש שהבאנו לעיל) שנעלם ממנו דברי כל הראשונים, נ"ל שאין מצרכין על השלילה אלא על החיוב, גם צעניי יפלא, וקצת י"ל על דרך הנ"ל כשם שמצרכים על שלילת העריות דעל ידי זה נפיק מיניה חיוב לקדש אשה ולישא, והכי נמי על ידי שנצטוונו לאכול בשר ציו"ט וכן בשר קדשים, ונצטוונו על אבר מן החי ממילא צריך לשחוט, ועיין רמב"ן (פ' בראשית) בפסוק הנה נתתי לכם את כל עשב וגו', שמסיים שם חז"ל: וזה טעם השחיטה, ומ"ש צער בעלי חיים דאורייתא וזו ברכתנו אשר נצרך אשר קדשנו וכו' על השחיטה וכו', עכ"ל. נראה מדבריו אחר שהרשה ית' לנו לאכול בשר בעלי חיים, ראה שלא נתאחר ולרחם עליהם למעט צערם, על כן צוה לשחוט מן הנזאר, ומצרכים אשר קדשנו וכו' על השחיטה, "כאילו נאמר אשר קדשנו צמאותו לרחם על הבריות", עכ"ל.

הרי מבואר להדיא מדבריו הקדושים, כי שחיטה וקידושין תרואהו כחדא אזלי, ולא כשיטת הרא"ש שמחלק ביניהם, דכשם שמצינו גבי שחיטה שהרואה לאכול בשר אינו יכול לאכול בלי שחיטה, ועל כן נתהוה עליו חיוב לשחוט, כמו כן גבי ענין הקידושין, שהרואה לקיים מצות פריה ורביה, אי אפשר לקיימה אלא על ידי חופה וקידושין, ועל ידי זה מתהוה עליו חיוב לקדש האשה, וכמו שהאוכל בשר בלי שחיטה עובר על איסור אבר מן החי, כמו כן הצועל את האשה ולא קדשה כדת משה וישראל בחופה וקידושין עושה בעילתו צעולת זנות, דכיון שהיא לא נאסרה עדיין על כל העולם, ביכלתה לבוא לידי עריות של אח נוסא אחותו (כדעת האוסרים הדיוט בפלגש, דהוי נמי בעילת זנות מטעם הנ"ל), וכדי למנוע איסור העריות מחויב לקדשה בחופה וקידושין, ואף שצריך כוונתו לקיים מצות פריה ורביה שמתקיימת גם בלי קידושין, מכל מקום אינו יכול לפגוע אשה בשוק ולצעול אותה, אלא מחויב לקדש אותה.

ומעתה נמצא, דלשיטת החתם סופר אמרינן דכמו שחיטה היא מצוה ממנש כאשר צירר כנ"ל, ולכן הוי הצרכה ברכת המצוות, כמו כן גבי קידושין היא מצוה, והצרכה הוא ברכת המצוות, ולא כשיטת הרא"ש ז"ל שהוא ברכת השבת, וכשם שצשחיטה כאשר מצרך על השחיטה הוי כאילו מצרך לרחם על

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

הצרות, כמו כן בקידושין כשמזכך אשר קדשנו וכו' וליונו על העריות, נחשז כאלו אומר אשר קדשנו וכו' וליונו לישא אשה בחופה וקידושין.

ולפי דרכינו מבואר שמנאות שחיטה וקידושין הינם בגדר מנאה בעצמם, כדוגמת מנאות הנחת תפילין וכדומה שהיא מנאה לפני עצמה, ואף שמנאות תפילין היא מנאה חיוצית, היינו שכל איש מישראל מחויב מדי יום ביומו להניח תפילין כי כך נזוה הצו"ת בלי שום סיצה אחרת, ולעומת זה מנאות שחיטה וקידושין אינו מנאה חיוצית בלי שום סיצה מיוחדת, דהיינו שאין האדם מחויב לקיימה רק כאשר רוצה לאכול בשר או לקיים מנאות פרו ורבו, אבל בלא זה אינו מחויב בעשייתה, מכל מקום הם בגדר מנאה בפני עצמם ועל כן שפיר אפשר לבדוק עליהם וליונו, ואינם הכשר מנאה דהיינו הכשר לקיים מנאה אחרת כגון לקיים מנאות אכילת בשר צו"ט או אכילת קדשים או כגון לקיים מנאות פרו ורבו, אלא שהם בעצמם מנאות המכשירים פעולות אחרות שהם מנאות אחרות כגון לאכול בשר בשבת ויו"ט וכדומה.

ובזה מדוקדק שפיר מה שכתב החתם סופר "לכוליה עלמא שחיטה מנאה ממש היא ולא רק הכשר מנאה", דהיינו דהשחיטה היא מנאה עצמה מנאה, דכאשר נתבונן נחזי שר"ת והרמב"ן תרואוהו לא נקטו בלשונם שהשחיטה הוא הכשר מנאה, דהיינו שהשחיטה אינה מנאה אלא שרק מכשרת לקיים מנאות אחרת כגון לאכול בשר צו"ט ולפרות ולרבות, אלא שרצינו חס כתב דהשחיטה היא הכשר אוב"ל, דהיינו שהשחיטה מנאה עצמה הוא מנאה, אולם אינה מנאה חיוצית כמו הנחת תפילין, אלא שהיא מנאה המכשרת את האוכל, שעד עתה אינו ראוי לאכילה כי איסורא רמיא עליה, ועל ידי השחיטה מותרת באכילה, וכמו כן הרמב"ן נקט בלשונו שהשחיטה הוא הכשר האיסור, דהיינו שעל ידי קיום מנאות השחיטה אזיל מיניה האיסור ואתי ההיתר לאוכלה.

וזהו גם שיטתו של הראב"ד דהשחיטה הוא כמו לאו הצא מכלל עשה, עשה, ביאור דבריו הוא דחיוצ השחיטה נובע מזה שבלי השחיטה יש לאו לאכול הבשר, ועל כן כדי להסיר מהבשר איסור הלאו דרמיא עליה, ליונו הקצ"ה על עשה של שחיטה, שעל ידה מותרת הבשר לאכילה.

קור

דיבה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיס

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

החתונה הגדולה

בו יתואר החתונה שהתקיימה באויסטילא בהשתתפות גדולי הדור

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

ידוע ומפורסם בתולדות החסידות "החתונה הגדולה" שנקרא בשם "די אוסטילא חתונה", שהתקיימה בערב שב"ק וילך שנת תק"פ לפ"ק, והוא שמחת נשואי נכדו של הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע, החתן שמואל יחיאל בן הרה"ק ר' דן זי"ע בן הרה"ק ר' יצחק מראדוויל זי"ע וחתנו של הרה"ק מאפטא, שנשא את בתו של הרה"ק ר' יוסף מאוסטילא זי"ע בן הרה"ק ר' מרדכי מנעשכז זי"ע.

החתונה התקיימה בעיר אוסטילא היושבת על הגבול שבין מדינת פוילן ורוסלאנד ועסטרייך, בהשתתפות האי סבא קדישא זקן צדיקי הדור הרה"ק מאפטא שהטריח עצמו לבוא לפאר בראש השמחה הגדולה ממכון שבתו במעזבוס, כל המדינות רעשו וגעשו משמחה נעלה זו, ולכבוד המחותנים הקדושים הכינו עצמם כמעט כל הצדיקים מג' מדינות הנ"ל לקחת חבל ולהשתתף בשמחתו של זקן ופאר הדור, ואף הצדיקים שנמנעו מהם להשתתף בעצמם שלחו משלחת נכבדה או מבניהם בשליחותם, וכפי שמספרים כותבי העיתים ואלו שחבלים נפלו להם בנעימים לשהות שמה, שבשמחת החתונה השתתפו "מאתיים צדיקים לובשי בגדי משי לבנים", [שכידוע שאז היה מלבוש מיוחד לבעלי רוה"ק מפורסמים] ואתם עמם אלפים מחסידיהם ותלמידיהם שבאו להשתתף בשמחה גדולה זו.

הרוצה להעמיק ולהבין גודל חין יקרת שמחה קדושה זו, די לו במה שסיפר הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע בן הרה"ק מרוזין זי"ע שהס"מ בעצמו הגיע לבקש שיתן לו איזה תפקיד בשמחת החתונה, והתיישבו המחותנים ביניהם, והחליטו שתפקידו תהיה לשמור על כלי הזכוכית שלא ישברו, ואכן היה לאות ולפלא כי למרות שרובבות אלפי אנשים השתתפו בחתונה זו, לא נשבר אפילו כלי אחת.

רבות נפלאות יסופר את אשר אירע במהלך ימי השמחה, ואמרנו

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

דבר בעתו מה טוב כאשר השמחה במעונו של מורינו הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א, לתאר עלי גליון מאורעות הימים ההם, כאשר קיבצנו מפי ספרים וסופרים.

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

מנהג ישראל תורה הוא

וטרם נבוא לתאר את הענינים הנפלאים שאירעו בימים ההם, אמרנו לנכון להעתיק עובדא נפלאה אשר אירע בעת נישואי אביו של החתן, שבא ללמדינו עד כמה שהקפידו אבותינו ורבותינו הק' לשמור ולקיים כל קוצו של מנהג ישראל, ועד היכן הדברים מגיעים.

כאשר התקרב זמן החתונה של אבי החתן הרה"ק ר' דן בן הרה"ק ר' יצחק מראדוויל, עם בת הרה"ק מאפטא, הגיע המחותן הרה"ק מראדוויל עם בנו החתן לעיר מעזיבוש אשר שם התקיימה ברוב פאר והדר שמחת הנשואין, ולא הודיע מקודם למחותנו הרה"ק מאפטא שהם קרבים לבוא בשערי העיר, ועל כן לא היה סיפק ושהות בידי הרה"ק מאפטא לצאת לקראתם ולקבל את פניהם בכלי זמר, כאשר היה המנהג בימים ההם שיצאו לקדם את פני החתן בבואו אל העיר בהמון עם חוגג וכלי שיר וזמר בידיהם, ולא הסכים הרה"ק מאפטא לבוא ולקדם את פניהם בברכת שלום בבית האכסניא, עד שישבו לאחוריהם אל מחוץ לעיר, ואז ישלח לקראתם משלחת נכבדה לערוך להם קבלת פנים כראוי וכיאות וכמקובל, ושלח לו שליח להודיעו שאם לא יאות לעשות כבקשתו אינו מוכן לערוך החופה, אבל הרה"ק מראדוויל לא הסכים לצאת את פני העיר מכיון שכבר נכנס לתוכה והשתכן בה, כי ראה בכך סימן לא טוב.

הרה"ק מאפטא שלח שנית שליח שימסור בשמו להמחותן שאין זה מהנכון לשנות המנהג, והשיב הרה"ק מראדוויל ש"מנהג" הוא אותיות "גהנם", כאשר שמע הרה"ק מאפטא דבר זה ענה כי מנהג הפוך (היינו שמהפכים המנהג ואין עושים אותה) הוא אותיות גהנם, השעות חלפו ועברו, ושני הצדיקים נשארו כל אחד איתן בדעתו, בסופו של דבר הסתיימה הוויכוח על ידי עצה ותחבולה של הרה"ק ר' יצחק מאיר מזינקוב זי"ע בן הרה"ק מאפטא, שהלך בלי ידיעת אביו הק' לבית מלונו של הרה"ק מראדוויל, ובירכו בשלום, ולא דיבר אתו כלל מענין הוויכוח הנ"ל, אלא התחיל לשוחח עמו בשאר ענינים ודברים, ותוך

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

כדי שיחה מושכו בחכמה אל מחוץ לעיר, ותיכף בצאתם מן העיר,
יצאה לקראתם משלחת נכבדה בכלי שיר וזמר, ותיכף העמידו את
החופה כדת וכדיון.

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

דרכו של הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע והתנגדות צדיקי הדור

גולת הכותרת של החתונה הגדולה היתה ללא ספק, היות שבאותו
התקופה פרצה המחלוקת על דרך פרשיסחא אשר הרבה עוררים קמו
עליהם, על אשר נטו מהדרך שסלל מייסד תורת החסידות אור
שבעת הימים מרן הבעש"ט הק' זי"ע, ובהתאסף ראשי עם יחד שבטי
ישראל הניחו מחלוקת זו על כף המאזניים, שישפטו הצדיקים כטוב
בעיניהם האם הטיבו חסידי פרשיסחא בהתנהגותם, או שסטו מהדרך
הישרה.

אמנם טרם כל שיח, מוטל עלינו החוב להקדים שאין כוונתנו
ומטרתנו במאמר זו להכניס ראשינו בין ההרים והגבעות, ולהכריע
במחלוקת זו שהתנהלה על ידי צדיקים וקדושי עליון שרפי מעלה,
שבזדאי לא היתה כוונתם לעורר דברי ריבות ומדנים שלא לשם
שמים, ואין אתנו יודע מה עמקו מחשבותיהם הקדושים והטהורים,
ואסור לנו להרהר אחריהם ולזלזל באורחותיהם, ואין לנו אלא להעתיק
דברים כהווייתן כמתואר וכאשר ליקטנו וקיבצנו מפי ספרים וסופרים.

ולבל נקדים את המאחר, הרה"ק ר' שמחה בונם מפרשיסחא
זי"ע נולד לערך בשנת תקכ"ה לפ"ק, לאביו הרה"ק ר' צבי הירש מ"מ
בוואוידיסלאוו ומח"ס עשרה למאה ועשר צבי. בנעוריו למד בישיבה
הרמה בעיר מאטעסדארף, ולאחר מכן בניקלשבורג אצל הרה"ק
מהר"ם בנעט זי"ע, שמו הטוב הלך לפניו כעילוי גדול, והרבה קהילות
חילו את פניו לעטרו בנזר הרבנות, אבל לא הועילו כל הפצרותיהם
שלא הסכים לשמש ברבנות, אלא בחר להיות עוזר בחנות של תרופות
בעיר ווארשא, וגם לאחר חתונתו בעיר פערשיסחא היתה דרכו
הקדושה נפלאה וסתומה, שהיה רגיל לנסוע להיריד לדאנציג מלובש
כדרך הסוחרים במלבושים קצרים, שם התחבר עם הדייטשין והלך
עמהם לשחק בקארטי"ן, אבל כוונתו היתה עמוקה למנוע בעדם
מלחטוא ולהחזירם למוטב.

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

ואחרי הסתלקותו של רבו היהודי הק' מפרשיסחא זי"ע בחול המועד סוכות תקע"ד לפ"ק, נתאספו רוב רובם של תלמידיו ובחרו כאלוף לראשם את תלמידו חביבו הרה"ק ר' בונם, אשר סלל דרך חדשה בתורת החסידות, לעבוד את הקב"ה בחכמה בדעה ובינה, בלי פניות ומחשבות עצמיות וכדומה, והדריך את עדת צאן מרעיתו להקפיד על קיום התורה ומצוות בכוונה ורעותא דליבא, ובחדרי חרדים ולא בפהרסיא ובשער בת רבים, והיה רגיל בפיו לומר שעיקר העבודה הוא להשיג מידת האמת בשלימותה, לעבוד את ה' באמת לאמיתה, בלי שום תנועה ופניה זרה, כי העובד בשביל פניות הרי הוא דומה כעבודה זרה.

כאשר ראו תלמידיו שרבים הקפיד שישימו דגש מיוחד על כוונות המצוה יותר מקיום המצוה עצמה, התחילו לקיים המצוות מתוך כוונות מרובות, ועל ידי זה איחרו זמן התפילה, ומזה יצא הקול על א' מחשובי חסידי פרשיסחא שפעם אחת לא הצליח לכוון כוונה אמיתית במשך היום, ועל כן לא התפלל כלל באותו היום, כמו כן עשו הרבה תחבולות ופעולות להסתיר את מעשיהם ועבודתם מבני אדם, שכלפי חוץ יחשבו עליהם שהם פוחזים וריקים, כדי שלא יבואו לידי גאות ויוהרא, וכמו כן למדו במשך כל הלילה עד חצות היום, ואז התפללו תפילת שחרית בקיצור, ואחרי התפילה יראו לנפשותם שמא יבואו לידי יוהרא, התיישבו ביניהם והתחילו לדבר במילי דעלמא, וכן סיפרו שבא' השנים ביום ראש השנה התאספו חסידי פרשיסחא בווארשא עוד טרם שעלה השחר בבית המדרש, ותיכף כאשר האיר המזרח התפללו כל התפללות במהירות, תקעו תקיעת שופר וגמרו תפלת מוסף עוד טרם נכנסו בני ישראל לבתי כנסיות ובתי מדרשות, וכל היום ישבו ולמדו בעיון גמרא ושולחן ערוך וספרי החסידות, כאלו לא היה יום זה יום הדין, כי אם כאחד ימי החול, וכך היו מסתירים את מעשיהם ודבריהם במילי דבדיחותא ודברי חידוד, אשר בעיני העם ההמוניים היו נראים כפוחזים וריקים ח"ו, אך כמובן לכל שהס"מ נתערב וסתם אנשים התחילו להפיץ שמועות כוזבות ודברי שווא והבל, שכאילו חסידי פרשיסחא אינם מתנהלים בדרך התורה, אך כמובן שהכל היה הסתר בתוך הסתר.

במעשים כגון אלו עוררו עליהם חמתם של צדיקי הדור, שחששו על מראית העין שסרו מהדרך הישרה, ויסופר שהרה"ק ר' מאיר

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

מאפטא זי"ע בעל אור לשמים, שאל את הרה"ק ר' בונם אודות הדבר הזה שהם מאחרים זמן התפילה, והשיב לו הרה"ק ר' בונם בנוסח התפילה "לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי ומודה על האמת ודובר אמת בלבבו", שרק הזוכה להתעטר בכל מידות אלו, "וישכם ויאמר" הוא יכול להתפלל בהשכמה, אבל אלו שלא השיגו עדיין מדריגות אלו אין ראויין להתפלל בהשכמה, אבל לא נחה דעתו של האור לשמים בתשובה זו, וטענתו בפיו שהשולחן ערוך הוא נחלת הכלל, ולא ניתנה רק ליחידי סגלה שזכו להשיג מידות אלו, וגם האיש שלא זכה להשיג מידות אלו "ישכם ויאמר לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך מה אנו ומה חיינו וכו'" ובכח זה יוכל להתפלל תפלה בזמנה.

והנה כי כן התחילה כח השפעתו של הרה"ק ר' בונם להתפשט, ורבים וגם טובים נסחפו לפרשיסחא, וביניהם הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע אשר הסתופף בצלו של הרה"ק הדעת משה מקאזניץ זי"ע, וידוע שרבו מקאזניץ הקפיד עליו ונענש שבכל עת שחזר מפרשיסחא נודע שמתו לו א' מבניו, ולמרות זאת מסר נפשו ולא חדל מלנסוע לפרשיסחא. ויסופר שבעוד בזמנו שלח היהודי הק' מפרשיסחא זי"ע שליח אל אביו וחותנו של החידושי הרי"ם וביקש מהם שישלחו אותו אליו, אבל הם לא הסכימו לזה, וברבות השנים התאנח החידושי הרי"ם על זה מאוד שלא זכה לחסות בצל האילן הגדול היהודי הק', והתבטא שלאביו הזכר למחול לו מפאת מצות כיבוד אב ואם, אבל לחותנו אין ביכלתו למחול, וסיים שבכח הקפדת היהודי הק' הפסיד חותנו שהיה גביר אדיר את כל רכושו ונשאר בעירום ובחוסר כל.

בין גדולי הלוחמים נגד דרך פערשיסחא היו הרה"ק ר' משה מקאזניץ זי"ע בן המגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע, הרה"ק ר' מאיר מאפטא זי"ע בעל אור לשמים, הרה"ק המאור ושמש זי"ע, הרה"ק ר' נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע, והרה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע, הרה"ק ר' מאיר זצ"ל אבד"ק סטאבניץ, והרה"ק ר' יוסף יארטשובער זצ"ל, ועוד צדיקים. עד שנמנו וגמרו להחרים את חסידי פרשיסחא מכרם בית ישראל, ולהכריז על כל בית ישראל להתבדל מהם, אבל לא העיזו לעשות דבר בלי רשותו של זקן הדור הרה"ק מאפטא זי"ע.

העומדים בראש הלוחמים היו הרה"ק ר' יעקב שמעון דייטש

קור

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

הזמנת הרבי ר' בונים להחתונה

המערערים טכסו עצה האיך יוכלו לסדר טענותיהם בפני הרה"ק מאפטא בנוכחותו של הרה"ק ר' בונים, ואכן שעת הכושר הגיע כאשר התכוננו להחתונה הגדולה הלזו, שיתאספו לאוסטילא ראשי ומנהיגי ישראל בצוותא, וקיבלו עליהם הני תרי ראשי הלוחמים הנ"ל שידאגו שהרה"ק מאפטא ישלח בעצמו הזמנה להרה"ק ר' בונים להזמין להשתתף בשמחתו, ביודעם נאמנה שכאשר יקבל הרה"ק ר' בונים ההזמנה יוכרח להופיע, ויוכלו לנהל אתו וויכוח, ולהוכיח בפני הרה"ק מאפטא שסרו מהדרך הישרה, עד שיסכים להחרים אותם.

כאשר נתקבלה מכתב ההזמנה בביתו של הרה"ק ר' בונים, ובעוד שבכל החצרות רבתה השמחה שיזכו לחזות בדמות דיוקנו של אותו צדיק ולחסות בצילו כשהשמחה במעונו, רבתה המבוכה בפרשיסחא ביודעם היטב לפשר דבר ההזמנה, הרה"ק ר' בונים קרא אליו מוחררי תלמידיו ואמר להם שהגם שהרבה בזיונות יהיו שם מנת חלקו, מכל מקום אינו מביט על כלום, ומשים לדרך פעמיו לעבר אוסטילא, להוכיח קבל תבל ומלואה צדקת דרכו, ושהוציאו את דיבתו רעה, ואין בדברים האלו שמץ אמת.

והמשיך ואמר, האמינו לי שאני מרגיש בעצמי כעת שאוכל להפציר להחיש קץ הגאולה וביאת מלך המשיח, אבל ציירתי לעצמי האיך יהיה סדר ביאתו, בוודאי כשיבוא מלך המשיח ילך בתחילה אל ראש גדולי הדור ששם יתוועדו כל הגדולים והצדיקים לקבל פניו, והנה הזקן והגדול שבזמנינו הוא הרה"ק מאפטא ושם בביתו יתוועדו רבני ומנהיגי ישראל וישבו בשולחן ארוך מאוד, וגם אני יהיה לי איזה מקום בקצה השולחן, ובשני צידי השולחן יהיו מסובים כל הגדולים והצדיקים ובראש המסובים ישב מלך המשיח ולידו הרה"ק מאפטא, ובוודאי תיכף ישאל הרה"ק מאפטא למלך המשיח לגלות לו מי פעל

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
נעמוד

בית
צדיקים
נעמוד

להחיש הקץ ולהביאו, ויענה לו בונים פרעשיסחער היושב שם בקצה השולחן פעל להחיש את ביאתי, ויהיה מזה חלישות דעת גדול להרה"ק מאפטא, ועל כן הנני מונע עצמי מלעסוק בזה שלא לגרום לו חולשת הדעת, וסיים באמרו איני רוצה לצער, אבל צריך לנסוע אליו.

ותיכף ציוה להביא לפניו מלבושי שבת, וציוה להכין את העגלה והסוסים, ויפן ויצא אל העגלה, כאשר תלמידיו הקרובים אליו מלווים אותם, וביניהם היו: הרה"ק מטאמשאב, הרה"ק ר' העניך מאלכסנדר, הרה"ק החידושי הרי"ם מגור, הרה"ק רבי יצחק מווארקע, הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק, ועוד, והיות שהתלמידים לא רצו שרבים יסע לשם, כי חששו שיבוא לידי בזיון, ביקשו ממזכר תלמידיו הרה"ק החידושי הרי"ם שידבר על לבו שלא יסע, אבל החידושי הרי"ם לא הרהיב עוז בנפשו לגשת לדבר על לבו של רבו.

כאשר כבר הניח הרה"ק ר' בונם את כף רגלו על העגלה, נעמד לפניו תלמידו הרה"ק מקאצק ואמר לו שאם יעלה על העגלה לנסוע לאוסטילא, יניח עצמו תחת גלגלי העגלה, למנוע את נסיעתו. אבל כאשר הבחין שרבו אינו שווה לדבריו, והוא עומד מוכן ומזומן לנסוע, נענה ואמר הנה הדין הוא "רב שגלה תלמידו גולה עמו", ואם בדעתו של רבינו לנסוע אצטרף גם כן אל הנסיעה, וכל שאר החסידים שעמדו שמה ענו גם המה ואמרו שישימו לדרך פעמיהם לאוסטילא, ואמר הרה"ק ר' בונם שאין דעתו נוחה שיסעו מכיון שחושש שביאתם לשם תגרום לו לצער ועגמת נפש, כי לא ישאו פנים לאף אחד, וענו ואמרו אם כן גם רבינו לא יסע, כאשר שמע זאת הרה"ק ר' בונם נסוג לאחור, ושט ברעיונותיו זמן מועט, ואז אחז את הרה"ק מקאצק בשתי ידיו ואמר לו "א' וודאי אז מיר האלטן זיך צוזאמען, האבן מיר פאר זיי קיין מורא נישט", ונכנס לביתו.

אחרי תפילת ערבית אסף הרה"ק ר' בונם את חסידיו המזכרים, לטכס עצה האיך לקדם את פני הרעה, ולמנוע את הכרזת החרם עליהם, האסיפה נמשכה עד אחרי חצות, ונפלה ההחלטה לשלוח לשם משלחת נכבדה, וביניהם יהיו: גדול בתורה, חסיד, חכם, נגיד, בעל לשון שיוכל להתווכח ולהשיב מלחמה השערה, ואלו המה שנבחרו לנסוע בשליחותו, הרה"ק החידושי הרי"ם מגור זי"ע כגדול בתורה, הרה"ג ר' שרגא פייוויל מגריצא זצ"ל (תלמידו של הרה"ק הרבי מלובלין) בתור

ובמזל טוב

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

חסיד, הרה"ג ר' זושא משעדליץ (תלמיד החוות דעת והחווה מלובלין והיהודי הק') בתור חכם, הרה"ח ר' יששכר הורוויץ מווארשא (נכדו של הרה"ק מניקלשבורג זי"ע, חתן הגבירה הנודעה תמר'ל מווארשא) בתור נגיד, והרה"ח ר' אליעזר בער מגראבאוויץ וטאמשאב כבעל לשון.

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

כאשר שמע החידושי הרי"ם שבו בחר רבו להיות בין המשלחת, התחיל לבכות מרוב אימה, וניגש אליו רבו ואמר לו בדרך צחות, איתא בגמרא (בבא מציעא נט.) שערי דמעות לא ננעלו, ולכאורה קשה שאם השערים לא ננעלו מעולם, ואם כן מדוע צריכים לשערים כלל, אלא התשובה הוא שהשערים מיזחדים לדמעות השוטים שאין יודעים על מה ולמה הם מוזילים דמעות. אבל עתה הלא אינך נמנה בין אותם השוטים, ואם כן מדוע אתה בוכה, אל תירא ואל תחת, כי יצליח ה' דרכך וידך תהיה על העליונה. הרה"ק ר' בונם נפרד מכל א' בפרטיות, וליווה אותם לדרכם מאוחר בלילה, וישומו לדרך פעמיהם לעבר העיר אוסטילא.

כאשר נשאל הגה"ק ר' מרדכי יוסף מאיזביצא זי"ע מח"ס מי השילוח, לפשר הדבר ששלחו חסידי פרשיסחא משלחת נכבדה להיות להם לפה ולהשיב חורפיהם דבר, והלא טוב היה להם שלא להתייחס כלל, השיב ואמר דמבואר בגמרא (סנהדרין קד:) כשמנו את המלכים שאין להם חלק לעולם הבא, בקשו עוד למנות אחד דהיינו שלמה המלך, באה דמות דיוקנו של אביו (דוד המלך) ונשטחה לפניו ולא השגיחו עליה, באה אש מן השמים ולחכה אש בספסליהם ולא השגיחו עליה, יצאה בת קול וכו'. ולכאורה קשיא טובא מאי איכפת ליה לדוד המלך מה שנפסק בבית דין של מטה, והלא דבר זה לגזור למי יש חלק בעולם הבא ומי לא שייכת לבית דין של מעלה, וכמו שהיה בסופו של דבר שיצא בת קול לטובתו. אלא מכאן ראה שכפי שפוסקים בבית דין של מטה כך פוסקין בבית דין של מעלה, והואיל ובאוסטילא נתאספו רובם של גדולי וצדיקי הדור, ועל כן לא הסכימו בפרשיסחא שהמה יוציאוהו אותם מכלל ישראל, כי החלטתם תשפיע גם על הבית דין של מעלה.

הרה"ק ר' בונם ביודעו היטב כי החולקים עליו המה אנשים מפורסמים גדולים בתורה ויראה, ובודאי יתקבלו דבריהם באזני השומעים, ויטו את הכף לטובתם, על כן טיכס עצה שא' מהצדיקים

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

ימליץ טוב בעדם, ובאותו תקופה שהה א' מחסידיו בפרשיסחא והיה בדעתו לחזור לביתו, וביקש ממנו הרה"ק ר' בונם שיסע בחזרה דרך עיר קאוולע, ויכנס לבית הרה"ק ר' יעקב לייב מקאוולע זי"ע אחיו של אבי הכלה הרה"ק מאוסטילא, ויאמר לו בלשון הזה אני נוסע כעת מפרשיסחא, הנני פרשיסחער חסיד, הרבי ר' בונם שלח לכם פריסת שלום על ידי, וצוה אותי לומר לכם כי על הפסוק ויקחו לי תרומה, פירש רשיז"ל לי לשמי.

החסיד עשה שליחותו ובדרכו נכנס להרה"ק מקאוולע ומצאו כשהוא נשען ושוכב על גבי מיטתו, ומעלה עשן בהלילקע שלו, ותפוס ברעיונותיו בדביקות נפלאה, וכשראהו עומד לפניו, שאל אותו מי אתה, והשיב לו את כל הדברים אשר ציוהו רבו למסור לו, ויהי כשמעו את דבריו קם על רגליו ואמר לו ברגש ובהתלהבות כך צוה עליך הרבי ר' בונם למסור לי, תיסע תיכף בחזרה ותאמר לו כי אנחנו אוהבים אותו מאוד, וכן עשה החסיד.

אח"כ נודע שהרה"ק מקאוולע נתקשה בפסוק זה, והרה"ק ר' בונם השיג כבר לפני כמה ימים את אשר עתיד לחשוב באותו שעה שהשליח יופיע אצלו, ובאותו רמז ששלח לו נתיישב לו הענין אשר נתקשה בזה, וע"כ נהנה מאוד.

במקהלות רבבות אלפי ישראל

לכבודו של האי סבא קדישא רבן ומאורן של ישראל הרה"ק מאפטא זי"ע תאו ואתכנשו רבבות אלפי ישראל ובראשם צדיקים גדולים ומפורסמים מנהיגי עדת ישורון, וכבר כמה שבועות לפני החתונה היו כל הדרכים המביאות לאוסטילא מלאות במאות עגלות, ועליהם צדיקים גדולים ומפורסמים וחסידיהם הרבים, כל הקרעטשמעס על אם הדרך נתמלאו בחסידים ואנשי מעשה אשר פניהם היו מועדות לאוסטילא, ונכנסו לשם לנוח מעמל הדרך בשתיית יי"ש, שיחת היום היתה בפי כל הבריות האם הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא יופיע להשתתף בחתונה או לא, והאם נכון הדבר להחרים את קהל עדתו מכלל ישראל או לא.

סיפר איש א' מעיירת אראדלע הסמוכה לאוסטילא, שבעת

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

החתונה היה אז בן י"ג שנים, והלך ביחד עם כמה בחורים, אשר נכספה וגם כלתה נפשם, לבוא לאוסטילא לקחת חבל ולהשתתף בשמחת בית צדיקים, ולחזות בנועם ה' בדמות דיוקנם של הצדיקים שרפי מעלה, אבל לא היה באפשרותם לצעוד אפילו צעד כל שהוא, כי במשך שתי ימים ושתי לילות היה כל הדרך מאראדלע ועד אוסטילא שהוא לערך שמונה קילאמעטער מלא וגדוש באנשים נשים וטף שבאו להשתתף בחתונה הגדולה, והוצרכו לחזור על עקבותיהם, ורק אלו אשר הקדימו לבוא לאוסטילא לכל הפחות שלושה ימים קודם החתונה, שפר עליהם חלקם להשתתף בשמחת החתונה, ולראות הצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, והמאחרים לבוא לא היו יכולים לצאת ולבוא ולראות מאומה. וכן בספר כתבי רבי יאשע שו"ב מביא (עמוד ריג) שסיפר ר' בצלאל ששמע מאביו הרב ר' משה בער ז"ל בנו חורגו של הרה"ק רבי אשר סטאלינער, שהי' על החתונה הגדולה של הרב מאוסטילא בן הנעשכזער הזקן עם הרה"ק, שהעולם הי' על סך 11 וויארסט.

הצדיקים שבאו מקרוב ומרחוק הביאו עמם חשובי חסידיהם היושבים ראשונה במלכות, ועוד המון חסידים, אשר חלק מהם היו מלובשים במלבושי "קאזאקין" ששאלו ממפקדי הצבא בארץ מוצאיהם, ותפקידיהם היה לשמור על כבוד רבם שמחת הדוחק העצומה לא יפגעו בהם, העיר אוסטילא היתה נדמתה באלו הימים כשדה קרב, כי הסתובבו זה ליד זה קאזאקין בלבוש צבא רוסלאנד ופולין ואונגארין, הקאזאקין הסתובבו בכל העיר בין אכסניות הצדיקים לשמח את לבבם, והטיבו נגן בשירה וזמרה, מנהג זה היה נקרא "רימפלען".

אמנם מאידך, הרה"ק ר' יעקב שמעון דייטש שהיה מראשי הלוחמים נגד חסידי פרשיסחא, הסתובב באכסניותם של הצדיקים לדבר על לבבם לעמוד לעזרתו להחרים אותם.

ביאת צדיק אל העיר

ביום רביעי הופיע הרה"ק מאפטא בהדרתו לחון את פני העיר, וטרם שנכנס אל העיר שמו על כל חלונות הבתים פמוטי כסף ועליהם נרות להאיר לפניו הדרך, וכל הצדיקים התכוננו להקביל פניו הק'.

ובמזל טוב

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
נעמוד

בית
צדיקים
נעמוד

חשובי העדה החליטו לעשות מעשה לעשות נחת רוח לאותו קדוש וטהור, והלבישו עליהם בגדי קאזאקין, ויצאו לקראתו לקבל פניו רכובים על סוסים ומקלות בידיהם, וזמרו ניגון הנקרא "א סקארבאווער ניגון", כמו כן יצאו לקראתו שמונים צדיקים שכבר הגיעו לאוסטילא, וליד כל צדיק הלכו מאות חסידים ואבוקות אש בידיהם, ושרו וזמרו, וכך הלכו מאות מיילן עד שהגיעו לקרעטשמע, ושם התאספו והמתינו עד בואו של הרה"ק מאפטא והחתן, כאשר הגיע עגלתו, נעמדו החסידים משני צדי הדרך ולפניהם הצדיקים, ושרו וזמרו בניגון "דוד מלך ישראל חי וקיים".

הרה"ק מאפטא ציוה לעצור את העגלה, וירד ממנה, וכל הצדיקים ניגשו אליו ונתנו לו שלום, ואח"כ נתנו לו החסידים שלום, כאשר התקרבו לפניו המשלחת מפשיסחא, הביט עליהם ושאל אותם מהיכן הם, והם השיבו "מיר זענען פוילישע חסידים", ענה הרה"ק מאפטא כשבת צחוק על פניו "מיר האלטן נישט פון "פועלישע" רבי'ס, צו קאנען זיי טאקע עפעס אויספויעלן פאר זייערע חסידים??".

ככל שקרבה שיירת הרה"ק מאפטא לעיר אוסטילא הלכה וגעשה ההתרגשות החסידים, עד שבגודל התלהבותם ושמחתם העצומה, התירו את הסוסים שהיו רתומות להעגלה, ומשכו בעצמם את העגלה, עד שהגיעו לאוסטילא בשיר וזמרה.

אויס קאזאקי

מקורו של הפתגם הידוע "אויס קאזאק" אף היא מקורו מחתונה גדולה זו, והכי הוי עובדא: שכאמור היו פרחי החסידים לובשים עליהם בגדי 'קאזאקין' אשר לקחו בהשאלה ממפקדי הצבא, וסוסייהם עם חרבותיהם והרמחים, ותפקידם היה לשמור על הסדר על צד הטוב ביותר, במשך כל זמן החתונה ושבעת ימי המשתה, והם היו מסובבים את כל המון הרב שיצאו לקראת החתן.

ובאותו היום שהגיעו החתן והמחותנים לאוסטילא, נסע א' משרי מרוסלאנד לעיר הבירה ווארשא, והוכרח לנסוע על ידי העיר אוסטילא, וכאשר הגיע ליד הגשר שעל הנהר באוסטילא לא היה יכול

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

להמשיך בדרכו כי הקאזאקין עיכבו בעדו מאפס מקום, ובראותו שמאחר נסיעתו ביקש מא' הקאזאקין שיתן לו להמשיך בדרכו מכיון שממהר לנסוע לווארשא, ענה לו אותו קאזאק הלא אתה רק שר, והלא כאן נוסע לפנינו מלך ישראל בעצמו, והראה לו באצבעו על הרה"ק מאפטא, ואותו הקאזאק היה מבוסס אחרי ששתה יי"ש, וכטוב לבו ביין התחיל להסביר להשר בלשון רוסלאנד דאיתא בגמרא מאן מלכי רבנן, והרב מאפטא הוא זקן וראש הרבנים ועל כן בצדק יקרא מלך ישראל.

אותו השר הוצרך להתעכב על אפו ועל חמתו כמה שעות עד שהיה בידו היכולת לבוא אל העיר, ותיכף שלח לקרוא אליו את הרה"ק מאפטא, ויחל את פניו בשתי טענות, הא' מדוע היה מעכב את דרכו, הב' האיך הקאזאק הרהיב עוז לכנותו בשם מלך ישראל, בטעמו ונימוקו שכך כתוב בגמרא שרב הוא מלך, והיה ברצונו לרשום דבריו כדי להאשימו במרידה במלכות, ולהציגו במשפט.

ופתח הרה"ק מאפטא פיו בחכמה לפייס את דעתו, ואמר הנני מודה שהקאזאק עשה עוולה גדולה, אבל צריך לדון אותו לכף זכות שבעקבות השמחה שתה יותר מכדי מידתו, ומתוך שכרותו אמר עלי שאני מלך ישראל כדרך השיכורים שאינם יודעים מה מדברים, ועל מה שאמר שכדבר הזה מבואר בגמרא מאן מלכי רבנן, לא אמר האמת לאמיתה, דהכי הוי פירוש, כי בדורו של הורדוס המלך היה השלטון בישראל במשך איזה תקופה תחת השפעת הרבנים (הפרושים) שחלקו על הצדוקים, ועל כן אמרו במליצתם מאן מלכי רבנן, ואין הכוונה רק לאותו דור, אבל אותו הקאזאק טעה בלימודו וחשב שאמרו מליצה זו על כל דוד ודוד, שכל רב וגדול בתורה שיעמוד בישראל יכונה מלך ישראל.

והוסיף ואמר - שמכל מקום חטא הקאזאק על שעיכב בעדו מלהמשיך בדרכו, והעיז לדבר לפניו שלא לפי כבודו, על כן אם מצאתי חן לפניו וכשר הדבר בעיני השר אעשה לו בעצמי משפט, ואם לא ימצא דבר המשפט חן בעיני השר ישפוט אותו כטוב בעיניו, והסכים השר, והרה"ק מאפטא אמר לא' מחסידיו שהיה ראש הקאזאקין מה עליו לעשות, ואכן החסיד הנ"ל ציווה על כל הקאזאקין לעמוד בשורה, והלך ביחד עם השר והביטו בפניהם, עד שהראה לו השר על א' שהוא העיז פניו לפניו, ותיכף ניגש אליו ראש הקאזאקין והוכיחו האיך הרהיב בנפשו לעשות כדבר הזה, לפגום בכבודו של השר, וקרע מעליו הסמלים [מעדאל"ן] מעל מלבושו,

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

וקרא בקול גדול בלשון פולין ובלשון נזיפה: מהיום והלאה פלוני בן פלוני ובשם משפחתו הוא "אויס-קאזאק", וצוה לכל הקאזאקין שעמדו בשורה שיאמרו בלשון פויליש בקול רם לפרסם הדבר שבכל שבעת ימי המשתה על חתונה זו פלוני בן פלוני אויס קאזאק, וצוה על הקאזאק שילך לביתו, ודבר משפט זה מצא חן גדול בעיני השר, ולחץ ידו של הראש הקאזאקין בתודה, ומיום זה והלאה נתפשט בין מדינת פולין פתגם זו "אויס-קאזאק".

כאשר נכנס הרה"ק מאפטא בתוך העיר, פנה ונכנס לבית האכסניא, המון חסידים הקיפו את בני הבית והשתוקקו להכנס לראות דמות דיוקנו, אבל משמשיו יצאו וביקשו שהיות שהרה"ק צריך לנוח מעמל הדרך, ע"כ יניחו אותו לנפשו, ומחר יקבל את פני הציבור, ואכן מחמת חולשתו לא התקיימה אז "החתן מאהל" כאשר היה מוכן ומזומן מבעוד יום.

מכתבו של הרה"ק מסטריקוב זי"ע

הרה"ק ר' פישל מסטריקוב זי"ע היה בין הקרואים להשתתף בחתונה, וכשהגיע יום המיועד לצאת באלה מסעי התחיל לעשות ההכנות הנצרכות, והלך לטבול עצמו במקוה, אבל כאשר חזר מהמקוה, הודיע למקורביו שחזר בו ואינו נוסע, וכאשר שאלו אותו לטעמו ונימוקו מדוע חזר בו אחרי שהיה מוכן ומזומן לנסוע, השיב להם כי נאמר לו בהמקוה שהעיר סטריקוב עומדת בפני סכנה גדולה, ועל כן לא יוכל לצאת את העיר ולהשאיר אותם בסכנה, והתיישב לכתוב מכתב לכבוד המחותנים, ונתנו בידי א' העומדים לפניו אז הגה"צ ר' משה אקאגאווסקי זצ"ל (חתן הגה"ק ר' חיים אורבאך זצ"ל אבד"ק לינטשיץ מח"ס דברי משפט) שהיה מנכבדי חסידי סטריקוב ושלחו לאוסטילא, וצוה עליו למסור המכתב אך ורק בידי הרה"ק מאפטא עצמו.

תוכן המכתב היה ברכת מזל טוב להחתן והכלה ולכבוד המחותנים ולכל העם הנאספים, ובסוף המכתב התנצל שלא היה ביכלתו לבוא בעצמו אל החתונה, מכיון שרואה שעירו סטריקוב עומדת בסכנה גדולה, וגם כתב פריסת שלום מיוחדת להרה"ק

ובמזל טוב

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

מאפטא, ובירך אותו בברכה מיוחדת שהשי"ת ישמור אותו מכל מכשול.

בית
צדיקים
יעמוד

ר' משה לקח את המכתב מידי רבו ויצא לדרכו לעבר העיר אוסטילא, כאשר הגיע לשם כבר היה כל רחבי העיר מלאה וגדושה על כל גדותיה באלפים ורבבות מישראל, ומחמת הדחק הגדול שהיה בתוך העיר הוכרח לדחוק עצמו במשך כמה שעות במסירות נפש ממש, כי פקודתו של רבו שמרה נפשו למסור המכתב בידי הרה"ק מאפטא בעצמו, עד שהצליח להתקרב אל הבית אשר בתוכו היו מסובים הצדיקים ובראשם הרה"ק מאפטא, והתחיל לצעוק בקול גדול שיפנו לפניו הדרך שהוא שלוחו של הרה"ק מסטריקוב, ויש לו מכתב מאתו למסור בידי קדשו של הרה"ק מאפטא.

בית
צדיקים
יעמוד

מפני כבודו של הרה"ק מסטריקוב הניחו אותו להכנס אל הקודש פנימה, ולגשת אל הקודש למסור המכתב בידי הרה"ק מאפטא, הרה"ק לקח את המכתב בידו, והתחיל לקרותו בקול מילה במילה, כאשר הגיע לדברי ההתנצלות שאין יכול לנסוע מביתו, היות שהעיר סטריקוב עומדת בסכנה גדולה, העלה על פניו בת שחוק, ואמר בלשון תמיה, ראו נא, עד כמה תוכל הסכנה להיות כל כך גדולה, הלא כמה גדולה כל העיר סטריקוב?, וכל הצדיקים בשמעם מילי דבדיחותא זו שיצא מפי קדשו מילאו פיהם בשחוק.

והמשיך לקרות את המכתב עד שהגיע לפריסת השלום שכתב לו, ומברכו שהשי"ת ישמרוהו מכל מכשול, ואז נתלהב מאוד בהתלהבות, דקדושה ואמר שמעו נא וראו את גודל כחו של אותו קדוש וטהור, הוא רואה שמה כל מה שנעשה כאן, דכאשר נכנס הרה"ק מאפטא להחדר שישבו שמה כל הצדיקים, הלך להדליק מנורה של שמן לכבודם, ובתוך כך נפלה חתיכת פתילה דולקת על ידו הקדושה ונכותרת, ועל זה כתב לו הרה"ק מסטריקוב שהשי"ת ישמרהו מכל מכשול.

ולסיומא דמילתא, בדבר הסכנה שרחפה על גבי העיר סטריקוב, ענינו שפיר קא חזו, כי כעבור כמה ימים יצתה שריפה גדולה בעיר סטריקוב, ונשרפו כמעט כל בתי העיר ר"ל.

ובמזל טוב

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

הקוויטל ששלח השר שלום מבעלזא

להמגיד מטשערנאביל

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע שנפצר ממנו להשתתף בעצמו בשמחת החתונה, שלח בשליחותו את בנו הרה"ק ר' משה ממאקרוז זי"ע, ומסר בידו פיתקא למסרו להרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע שהשתתף בהחתונה בהיותו מחותנו של אבי החתן הרה"ק ר' דן (בנו הרה"ק ר' יצחק מסקווירא היה חתנו בזיו"ר, ואף ציוה לבנו שיתפור לעצמו בגד חדש לכבוד החתונה) בצירוף פדיון (פינעף'ער רענדיל), ופקד עליו שישים עינו לראות מה יעשה המגיד מטשערנאביל עם הפתקא והפדיון, כשבא לאכסנייתו של המגיד היה הדלת סגור, אבל מפני כבודו הכניסו אותו ונתכבד שם בכבוד גדול למרות שהיה עדיין אברך צעיר לימים, וכשנתן לו הפתקא והמעות, נטל המגיד את הפתקא וכרכו על אצבעו ובירך אותו כשהפתקא כרוך על אצבעו, המגיד היה רגיל ללבוש עליו כמה וועסטלעך, והמעות של הפדיון הכניס לתוך הוועסטיל הסמוך ביותר לגופו הקדוש.

וכאשר חזר לבעלזא, שאל אותו אביו השר שלום מה עשה המגיד עם הפתקא והפדיון, ענה לו שכרך את הפתקא על אצבעו, נענה על זה השר שלום בודאי היה לו קל יותר לברך כשהפתקא שלי סביב אצבעו.

והמשיך וסיפר לו - שאת המעות הניח בוועסטיל הפנימי, אמר השר שלום שיש לו הנאה גדולה מזה, והמשיך ואמר בני יקירי, אם ברצונך לדעת מה הוא עושה במעות האלו, בא ואספר לך, הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע היה רגיל בעת אפיית המצות מצוה בערב פסח, לברור את המצות, על חלק מהם אמר שהם צדיקים, ועל חלק מהם אמר שהם בינונים, ועל חלק הנשאר אמר שהם רשעים. ופעם אחת בערב פסח אירע שלא היה לו שום מצות שיוכל לומר עליהם שהם צדיקים, ומוזבן מאליו שהיה לו עגמת נפש גדול מזה, ובפרט שכבר היה ערב פסח ולא היה לו מצות כרצונו, ובפתע פתאום הגיע שליח מהמגיד מטשערנאביל והביא בשליחותו חבילת מצות עבור הרה"ק מלובלין, וכמוזבן שנתעורר שם שמחה גדולה, והזמין הרה"ק מלובלין את השליח להשאר אצלו על הסדר, וסירב השליח ואמר שבדעתו עוד להיות על הסדר בטשערנאביל, ותיכף ומיד נעלם משם.

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

וסיים השר שלום - ואמר אם תרצה לדעת מה עושה במעות שבועסטיל זו, תדע שבמעות אלו הוא מפרנס שלוחים כאלו שבכוחם לילך מטשערנאביל ללובלין בערב פסח אחרי אפיית מצות, ועוד לבוא בחזרה לטשערנאביל על הסדר, ועל כן כאשר שמעתי שהניח המעות בוועסטיל הפנימי היה לי מזה הנאה גדולה. (הדרכות ישרות, סקווירא בשם האדמו"ר מסקווירא זצ"ל ומהר"א מבעלזא זצ"ל)

ידי ארימז חתונה

ביום חמישי התקיימה סעודת "ארימז חתונה" לכל העניים שנתאספו ובאו לאוסטילא, הקאזאקין הלכו בשיר וזמרה להזמין את הצדיקים בשם המחנות לבוא ולהשתתף בסעודה זו, ובראשם הלך הבדחן הצדיק רבי זאנוויל ז"ל אשר בדברי חרוזים הזמין כל צדיק לפי כבודו וערכו לבוא ולפאר את המשתה, וסיים בלשון זה:

זייט'זשע אלע גרייט
צו דעם ארים מאלצייט
צוזאמען מיט אלע גרויסע לייט
ער גייט, ער גייט, ער גייט

המשתה התקיימה בהיכל הגדול אשר הקימו במיוחד לכבוד השמחה, שיוכל להכיל את הציבור העצום שבאו בהמוניהם, השולחנות היו ערוכות כעין אות ח"ת, והצדיקים בכבודם ובעצמם הסתובבו בין העניים והשולחנות וקיבלו את פניהם בפנים צוהלות, והושיטו לפניהם מאכלים ומשקאות במשך כל זמן הסעודה.

כאשר נכנסו המחנות והחתן, הצריכו הקאזאקין לעמול זמן רב לפנות להם הדרך, כי האולם היה מלא וגדוש עד אפס מקום, החתן נכנס במלבושי משוי יקרים ושטריימיל חשוב פאר לראשו, לצד ימינו עמד הרה"ק מאפטא כשעיניו עצומות ושפתותיו מרחשות בתפילה, ולשמאלו הרה"ק מנעשכז, ומאחריהם הלכו המחנות ושאר הצדיקים קדושי עליון.

וכאשר התיישבו המחנות השתיק משמשו של הרה"ק מאפטא ר' לייזער לייב את כל הקהל, והקאזאקין וכלי הזמר התחילו לשמח

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

את הקהל, והוציאו את כל השולחנות והספסלים, הרה"ק מנעשכז לקח את החתן בידו והתחיל לרקוד עמו ועם כל העניים, הרה"ק מאפטא עמד מכסאו ומחה כפיו, השעות חלפו ועברו והרה"ק מנעשכז עדיין עומד ורוקד עם החתן והעניים, עד שבנו אבי הכלה משך את אביו ואת החתן מבין הרוקדים, ואז נסתיימו הריקודין, והמשיכו בניגוני התעוררות ושמחה.

אח"כ הביאו שקים מלאים במטבעות לפני הרה"ק מאפטא והרה"ק מנעשכז, וכל העניים עברו לקבל מטבע, הרה"ק מאפטא ישב כשעיניו עצומות וחילק מטבעות, וכמה עניים ניסו את מזלם ללכת שנית לבקש ממנו מטבע, אבל הרה"ק מאפטא הרגיש בהם ואמר להם שלא יביישו אותו, ואל ינסו אותו, כי יודע שכבר קבלו ממנו.

יום החופה

ביום השישי - יום החופה עמלו הקאזאקין במשך כל היום להכין את אוהל החתונה, ולתקן הספסלים והשולחנות שנשברו בליל העבר, כל החסידים ואנשי הכפרים הסתובבו בחצרות הצדיקים להתברך ביום הגדול והקדוש הזה, גם לחדרו של החתן נכנסו המון עם להתברך ממנו ביומו הגדול, ובמיוחד אצל הרה"ק מאפטא נהרו המונים, בכל החדרים ישבו סופרי המלך לכתוב קוויטלעך ולפרט לכל א' משאלות וצרות לבבו זה בכה וזה בכה, גם המשלחת מפרשיסחא נדחקו בין המון העם להיכנס אל הקודש פנימה, והנגיד ר' יששכר הורוויץ מחברי המשלחת נתן מנה יפה בידי הגבאי אשר הכניס אותם תיכף ומיד לחדרו של הרה"ק מאפטא, הרה"ק מאפטא ישב מלובש בבגדי שבת ולפניו שתי דלקו שתי נרות וכוס של מים היתה מונחת על השולחן, וקודם כל קוויטעל שקרא הכניס את אצבעו למים והניחו אל גבי מצחו ולחש לעצמו איזה דבר.

כאשר נתן לו החידושי הרי"ם את הקוויטעל שלו, הפכו הרה"ק מאפטא ויהיה לפלא בעיניו שלא ראה שנכתב איזה דבר עליה, עד שהצליח להבחין לאור הנר שנכתב "יצחק מאיר בן חיה שרה ליראת שמים ולרפואת הנפש", הרה"ק מאפטא קראו כמה פעמים, והתבטא "א בעל שם'סקע קוויטעל", ויפן פניו אל החסידים שהיו נוכחים שם, ואמר להם שכבר זמן רב שלא בא קוויטעל כזה לפניו, שאין בה

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

בקשה לפרנסה או בשביל חלאים וכדומה, אלא בקשה אחת לזכות ליראת שמים, ונענה ואמר להחידושי הרי"ם "יונגערמאן, דו האסט מיר מחיה געווען", ובירכו בלחש, ואחר כך כל לקח הקוויטלעך של שאר חברי המשלחת שגם הם כתבו בנוסח כזה.

וסיפר להם הרה"ק מאפטא, כאשר האיר אורו של הבעש"ט הק' זי"ע בעולם הזה, בא הס"מ וטען לפני הקב"ה אנה אני בא, כי הבעש"ט ברוב קדושתו יטהר ויזכך את כל העולם, ונמלך יצר הרע והלך לצדיקי הדור ואמר להם אציגה נא עמך מן העם אשר איתי (בראשית לג טו), היות ויש לך רק חסידים מועטים ע"כ אתן לך משלי, אבל הצדיקים שבאותו דבר לא הטו אוזן קשבת לדבריו, ולא רצו לשמוע לקולו, אבל אצל צדיקים בדור הזה נשתנה הדבר, ויש הרבה חסידים שבאים מצד הס"מ, וע"כ החייתם את נפשי בהקוויטלעך שלכם.

הגבאי ניגש אל הרה"ק מאפטא ואמר לו שרבים הצובאים על פתח הבית ומבקשים ליכנס, ענה לו הרה"ק שיותר אינו מקבל את הציבור שכבר קיבל חמשה בעל שם'סקע קוויטלעך, וציוה להביא לפניו מלבשו כי בדעתו לילך אל הקבלת פנים קודם החופה, בצאתו ניגשו אליו המון העם אשר צבאו אל פתח ביתו, ויברך אותם כל א' וא' בכלליות, ואת הקוויטלעך שנתנו לו מסר לידי הגבאים, ואמר שיקרא אותם אחר כך.

הרה"ק מראדאשיץ זי"ע

ברחנא דמלכא

קודם החופה נתכבד הרה"ק הסבא קדישא מראדאשיץ זי"ע שהיה עוד אברך צעיר לימים להשמיע דברי בדחנות, ובטרם התחיל בדבריו, הכריז שהאיש אשר עדיין לא תיקן חטאת נערים שלו לא ירקוד בחתונה זו, בין המשתתפים היה איש אחד ששמו היה ר' דוד מליזענסק, והוא הכריז אבל מי שלא היו לו חטאת נעורים כלל יכול לרקוד, והתחיל לרקוד.

והתחיל הרה"ק מראדאשיץ לומר דברי הבדחנות בלשון אידיש ובלשון פולין, התחילו כל הנמצאים ללא יוצא מן הכלל לבכות

קור

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

בדמעות שליש, ולא היה איש אשר לא הרהר בתשובה, וכולם העידו בפה אחת שלא עשו מעולם מדריגה מעולה ומובחרת זו לעשות תשובה "מאהבה", כי באמירת הבדחנות היה מונה ומפרט כל חטאי המוני העם שהיו שמה, מה שחטאו בחדרי חדרים מיום הוולדם, והפיח בהם רוח קדושה, עד שחזרו בתשובה שלימה.

ולאחר מכן הלך וניגש אל השולחן שהיו מסובין בה גדולי הדור, והתחיל למנות ולפרט שבחם, וכאשר הגיע להרה"ק ר' יעקב מאגלאניצא בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע אמר עליו שהוא אין תוכו כברו, ונתחווירו מאוד פני הרה"ק ר' יעקב מהדברים האלו, וכאשר הבחין בזה הס"ק מראדאשיץ הצטער מאוד שגרם לו חלישות הדעת, ופתח ואמר בביאור הדברים שהרה"ק ר' יעקב מתנהג בהצנע לכת, ומסתיר הליכתו בקודש, עד שאין מגלה כלפי חוץ אפילו אחד מני אלף מצדקתו וקדושתו המרובה. והתנצל על שלא אמר מתחילה דברים כהווייתן, שראה שהמלאכים שרפי מעלה היו מקנאים מאוד בעבודתו הנעלה בהצנע לכת, וחיפשו עילות ותחבולות לקטרג עליו, ובדברים האלו שנגרמו לו חלישת הדעת, השתיק והמתיק את דברי המקטריגים.

כאשר סיים את דבריו, אמר לו הרה"ק ר' מאיר מאפטא זי"ע בעל האור לשמים אינך מבין איזה דברים יקרים אתה אומר בדברי הבדחנות, והשיב לו הרה"ק מראדאשיץ אתם עוסקים ברזי דאורייתא, ואותי אתם עושים בדחן, השיב לו הרה"ק ר' מאיר'ל מאפטא אני נותן לך תקיעת כף שיסתופפו בצלך אלפים חסידים. וברבות השנים כאשר התחיל הרה"ק מראדאשיץ לנהל חצירו, התרעם עליו הרבי ר' מאיר'ל, ושלח לו הרה"ק מראדאשיץ להזכיר לו את התקיעת כף שנתן לו.

מעמר קבלת פנים והחופה

החתן ישב בהיכל הגדול מוקף בהבחורים, ושרו וזימרו, ובין זמר לזמר התפלפלו בלימוד, ואחר כך שרו את ניגון האדרת והאמונה, וסביבותיהם עמדו חסידים רבים והביטו מרחוק, החתן קם ממקומו והתחיל לומר "חתן-דרשה" בענין המקדש במלוא אינה מקודשת (קידושין י.), ותוך כדי דיבורו, נשמע קול המכריז שיפנו מקום לכבוד המחנותנים הבאים.

ובמזל טוב

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

בין משתתפי החתונה היה גביר א' שרצה לדחוק עצמו למקום החתונה, ונתן רובל א' כסף לא' מהמזמרים שיתן לו כינורו לרגע א', ועל ידי זה הצליח לדחוק עצמו ולהכנס, ולאחר שפסקו הכלי זמר לשיר, נענה הרה"ק מאפטא שיקראו להבדחן שיאמר בדחנות, וקראו להבדחן, והבדחן פתח ואמר דאיתא במדרש שיעקב אבינו היה בעל מזיגה, ועשה שלשה לוגים יי"ש, לוג א' שתה בעת שנתבשר שיוסף בנו חי, ולוג השני שתה בסעודה הראשונה שאכל עם יוסף, והלוג השלישי שמור לסעודת הצדיקים לעתיד לבוא. וכל הצדיקים צחקו למשמע אזניהם, וגם הרה"ק מקאוולע דודו של הכלה צחק עמהם, ונענה הרה"ק מאפטא הוא אומר דבר זה בדחנות, ואני אומר לכם שבעיני ראיתי את המדרש.

הקאזאקין פינו את הדרך לכבודו של הרה"ק מאפטא והמחותנים שנכנסו להיכל, ואז צעקו הקאזאקין חתן דומה למלך, ותיכף הכניסו על קערה של כסף קיטל, וכיפה מעוטרת בחוטי זהב, ואבנט בחוטי כסף שהיה בירושה בידי המחותן מזקיננו הרה"ק המגיד מזלאטשוב זי"ע.

החתן ניגש אל הרה"ק מאפטא אשר הרים את ידיו הק' על ראשו ובירך אותו מברכותיו הטהורות, ואחר כך לבשו עליו בגדי קודש אלו, והתחילו לנגן הניגון עוד ישמע וכו', הרה"ק מאפטא ישב על כסא מלכותו כשדמעות זולגות מעיניו, כאשר סיימו את השירה אמר הרה"ק מאפטא שילכו ל"הבאדעקן" ופנה להרה"ק מונעשכיז ואמר לו הבה ונלכה לקדם את פני הצדיקים שירדו מעולם האמת להשתתף במעמד החופה, כאשר נכנסו להיכל של הנשים והתקרבו אל הכלה, נתנה הרבנית הצ' מאפטא ע"ה להחתן המטפחת שהיתה לה בירושה מהצדקנית אדל ע"ה בתו של הבעש"ט הק' זי"ע לכסות את פני הכלה, החופה התקיימה באמצע מקום השוק, כל הגנות הסביבות היו מלאים באנשים, ואף שהשמש האירה את פני האדמה הוציאו הרבה אנשים נרות על חלונות ביתם, מאות קאזאקן הלכו לפני החתן כשאבוקות אש בידיהם, ואת הרה"ק מאפטא הביאו בעודו יושב על כסאו, הרה"ק מאפטא נתכבד בסידור קידושין, אחרי החופה פרצו כל הציבור בריקודין של מצוה, ויפנו וילכו כל א' לאכסנייתו להכין עצמו לכבוד שבת המתקרבת ובא.

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

סעודת החתונה - שולחן הטהור לפני ה'

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

אחרי תפילת ערבית מיהרו כל הציבור לאכסנייתם לאכול סעודת שב"ק, ומיהרו להיכל הגדול להשתתף בשולחנו הטהור של הרה"ק מאפטא, כאשר נכנס הרה"ק מאפטא אל סעודת הנשואין, פתח ואמר שמבואר במדרש (איכ"ר פ"ה סכ"א) שיש וויכוח בין הקב"ה וכנסת ישראל, הקב"ה אומר שובו אלי ואשיבה אליכם, וכנסת ישראל אומרת השיבנו ה' אליך ונשובה, דהיינו אחרי שיערה עליהם הקב"ה רחמיו וישיבם אליו אז יחזרו בני ישראל אליו ויעשו תשובה שלימה כהוגן. והמשיך ואמר שבזדאי טענת בני ישראל צודקים בטענתם שהלא הם טרודים בעניני עולם הזה, זה בפרנסתו וזה בחולאים וכדומה, ואם כן אי אפשר לדרוש מהם שישובו, וגם דוד המלך מסכים עמו כאשר אמר בתהלים (פה ז-ט) הלא אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו בך, הראנו ה' חסדך וישעך תתן לנו, אשמעה מה ידבר האל ה' כי ידבר שלום אל עמו ואל חסידיו ואל ישובו לכסלה.

ופתח לפרש הני מקראי קודש, "הלא אתה תשוב" שהקב"ה צריך לשוב מקודם, כי אין לנו עצה אחרת, אלא אם כן "תחיינו" שתתן לנו מנוחה להחיות נפשינו שלא נהיה טרודים כל כך בעמל הפרנסה, "ועמך ישמחו בך" שתתן לנו גם שמחה, ואז נוכל לשוב בתשובה שלימה, אבל עתה במצבינו השפל אין בידינו היכולת לשוב, ועל כן בקשתינו שטוחה "הראנו ה' חסדך וישעך תתן לנו".

כאשר סיים הרה"ק מאפטא דברים האלו, שתק זמן מועט, ופנה להמסובים ואמר להם אחרי שאני אומר כן, וגם דוד המלך מסכים לדברי, עתה נשמע מה יאמר השי"ת לזה, והטה את אזנו להשולחן כאילו מקשיב לאיזה דיבור, ופתח ואמר "אשמעה מה ידבר האל אלקים", ושהה מעט, ואמר אני אספר לכם מה שהקב"ה אומר, הוא מסכים עם בני ישראל שהצדק הוא כטענותיהם שאין להם כח לשוב אליו "כי ידבר שלום אל עמו ואל עבדיו", אבל בתנאי הדבר תלוי שיבטיחו לו שיקבלו עליהם מהיום והלאה "ואל ישובו לכסלה".

והעיד הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע שהיה נוכח שם בהחתונה כאמור לעיל - שכאשר הטה הרה"ק מאפטא אז אזנו אל השולחן, היה

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

נראה ממש בחוש כי הוא שומע אז הדברים האלו כביכול מאת ה'. בעת הסעודה הושיט הרה"ק מראדאשיץ המאכלים להצדיקים, כדרכו בקודש להדר בשימוש תלמידי חכמים, ובעת שהושיט מאכל לא' מהצדיקים נשפך בטעות ושלא בכוונה מעט רוטב על בגדו הלבן של א' מיושבי פני המזרח, הוא כעס עליו וגער אותו על שלא השגיח ולכלך את מלבושו, מיד עלה הרה"ק מראדאשיץ על גבי ספסל והתנצל שאינו יודע מדוע חרה אפו עליו, והלא אינו אשם בדבר בשביל שהיה לי "קשיא" על "הזויסע בעקיטשע" שלו, הוצרכתי לשפוך אותה עם רוטב, (דהיינו כי קאשע היו מניחין בתוך רוטב), והוטב דבריו באזני כל השומעים, כי הבינו שהיה בדעתו לרמוז בדרך אגב שאינו ראוי והגון ללבוש בגד לבן.

באמצע החתונה פנה הרה"ק מאפטא את פניו לאחוריו, ושם עמד הרה"ק מראדאשיץ מאחורי כסאו, ואמרו לו "בעריל לעבן" אתה רואה את הגדולה והכבוד אשר שורר על זה השלחן, ירא אנכי מאד שמא אני מהכת שנאמר בהם (דברים יז) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו ח"ו, מיד השיב לו הרה"ק מראדאשיץ, הנה כפי מה שצייר לנו רבינו תמיד מדת טובו של הקב"ה, בוודאי לא יעשה כזאת לרבינו, ושמח הרה"ק מאפטא בדבריו מאוד.

הרה"ק מאפטא ישב כשבידו מונחת קופסת הטאבאק, וחילק שיריים מכל המאכלים, כאשר שרו את הזמר מה ידידות, נשמע קולו האך שחזר כמה פעמים על החרוז מעין עולם הבא, פניו האירו כלפיד האש בהתלהבות עצומה, ואח"כ התחיל לשיר בהתלהבות הניגון הידוע מלאכים שרפים ואופנים וכו'. ואחר כך השמיע דברי תורה, ובסיומו הרעיף ברכות על ראש החתן והכלה.

הרה"ק מאפטא פתח פיו בחכמה לפרש נוסח אמרינו בתפלת שבת קודש לאל אשר שבת וכו' ויום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת וכו' לפיכך יפארו ויברכו לאל כל יצוריו, דלכאורה קשה מה הכוונה בתיבת לפיכך. ואמר לתרץ דלכאורה האך יתכן שיהיה כח ועוז לשום בריה להודות ולהלל להשי"ת, אך כיון שיום השביעי הוא שבת קודש בעצמו משבח ואומר דברי שירות ותשבחות לפני הקב"ה, לפיכך יפארו ויברכו לאל כל יצוריו, כי אחרי שהשבת קודש בעצמו נתן שבח לשמו ית', ממנו למדו וכן עשו כל היצורים

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

לתת שבח וכבוד לאדון כל, כי מצות שבת משונה משאר המצוות שאין בו עשיה ועיקרו הוא כעין שב ואל תעשה להשמר מל"ט מלאכות, וזה מורה כי נעשה אז תיקון בעולמות עליונים בלי אתערותא דלתתא, כי זהו פירושו של שב"ת, דהיינו שהכל שב למקור הראשון בלי שום עזר וסיוע מלמטה, ולכן כשיום השביעי בעצמו משבח, יכול להכלל בזה אף מי שאינו בבחינה זו.

אחר הסעודה הרבו הנאספים בריקודין של מצוה, וכמה מן הצדיקים שמחו ורקדו זה עם זה, ב' או ג' ביחד, הרה"ק מאפטא עמד והביט בפניהם והיה נראה כאילו חושב ג"כ לרקוד ביחד עם מי מהצדיקים, ואחר ששהה מעט, פתח ואמר "יום השביעי מעורר שיר ושבח אצל כל הברואים" כאשר אמרנו על אותו האברך שהוא כולו שבת היתה כוונתי (דעם יונגערמאן האב איך גימיינט ער איז כולו שבת), ותחב ידו הקדושה לתוך אבנטו ורקד עמו יחד איזה זמן, וכל הצדיקים שעמדו סביב המה ראו כן תמהו שמכל הצדיקים הישישים בחר לו את האברך הצעיר לרקד עמו.

מצוה טאנץ

אחרי ברכת המזון ושבע ברכות התחילו במנהג המצוה טאנץ, הכלה והמחותנות נכנסו אל ההיכל, ואח"כ הזמינו את הרה"ק מאפטא לרקוד מצוה טאנץ, הרה"ק לקח הפטאשיילע בידו ורקד סביב הכלה כמה פעמים, ואח"כ הניח את הפטאשיילע והמשיך לרקוד כנגדה, כאשר כל הציבור ששים ושמחים ורוקדים בהתלהבות, החתן רקד עם הכלה בפטאשיילע.

בעת שרקדו הצדיקים עם הכלה, קרא הבדחן להרה"ק ר' משה מלאדמיר זי"ע בן הרה"ק ר' שלמה מקארלין זי"ע ושבחו בתואר "הרב הגדול", נענה רבי משה בשחוק הגדול הגדול, ושמע הרה"ק מאפטא האיק שמזלזל על תואר הגדול שכינה אותו, ואמר לו מאי איכפת לכם שאומר הגדול, הלא אמרו חז"ל (שבת קיב:) אם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים, ונמצא דאליבא דאמת היו צריכים לקרוא "החמור פלוני ופלוני יברך החתן", אבל מכיון שאין קוראים האמת "מען טרעט אפ פון די אמת", אם כן למאי נפקא מינה וקוראים לקרוא הגדול כי סוף סוף אינו אמת.

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

בין משתתפי החתונה היה הרה"ק מרוזין זי"ע שהיה עוד אברך צעיר לימים בן כ"ב שנים, וזכה לאותות חיבה וקירבה יתירה מהרה"ק מאפטא זי"ע, כאשר נתכבד הרה"ק מרוזין לרקוד "מצוה טאנץ" לפני הכלה, הכריז הרה"ק מאפטא "פנו מקום", והרע הדבר לבניו ואמרו לו, אבא, הלא הנך זקן הדור והוא צעיר לימים, אך הוא לא שמע אליהם ואמר להם "היודעים אתם מי הוא ההולך לרקוד, מלך ישראל".

בעת הריקודין של מצוה נשמט האבנט מעליו ונפל ארצה, והרה"ק מאפטא הרימו מעל האדמה וחגרו על מתניו של הרה"ק מרוזין שהיה צעיר ממנו לימים, והרגיש שבנו תמה על כך בלבד, פנה אליו ואמר לו "עשיתי גלילה לספר תורה", והוסיף ואמר כתיב בתורה (דברים ד ה) ומוי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים, יש צדיקים שהם בבחינת משפטים, שכל איש יכול להבינם, ויש צדיקים שהם בבחינת חוקים, שאין הכל מבינים אותם, ותדעו שהאברך הלזה הוא צדיק בבחינת חוק.

סיפר הרה"ק ר' מרדכי חיים מסלאנים זצ"ל שבעידנא דחדוותא התבטא הרה"ק מאפטא על הרה"ק מרוזין "דער נפש פון רוח משיח'ן האט ער שוין, דער אויבערשטער זאל העלפן מיר זאלן זוכה זיין צו זעהן ביי איהם די נשמה פון משיח'ן אויך".

צפרא רשבתא - סעודת רעוא דרעוין

בספר אהל יצחק (אות נד) הביא שסיפר לו ר' חיים ליב מאוסטרלענקי ז"ל שהיה בעצמו באוסטילא על החתונה הגדולה, שנגנב לאחד כל מה שהיה לו באותה שבת, למחרתו בא להרה"ק מאפטא והתלונן לפניו על דבר הגניבה, ואמר לו הרה"ק מאפטא שיעלה על גבי הכתב את כל השמות החשודים לפניו, ויתן לו הנייר, ובין הנחשדים היה איש בשם חיים, וכאשר נתן לו הנייר נענה ואמר בשבת קודש העבר (פ' נצבים) כתיב ובחרת בחיים, ולמותר לציין כי אכן כך הוי, שאותו איש בשם חיים נתפס בקלקלתו.

בספר נפלאות הס"ק הביא בשם החסיד ר' חיים מקרשאנוב מחסידי הרה"ק מרזארנאווצי שהיה על החתונה המפורסמת

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

באוסטילא, שהיו שמה כמה מאות צדיקי הדור וקדושי עליון, והרה"ק מאפטא בראשם, ובשבת קודש היה שמה אלפים ורבות מישראל שהדחק והלחץ היה אין לשער, עד שהרה"ק מאפטא היה מוכרח להחביאו על העליה סגור ומסוגר, ורק מתי מספר מיחידי סגולה דחקו את עצמם ונכנסו לחדרו לסעודת שלש סעודות, והרה"ח ר' חיים הנ"ל דחק את עצמו גם כן ונכנס שמה, ובשעת הסעודה, העמיד ר' חיים בקבוק יין עבור רבו הרה"ק מדזארנאוצי, וכששמע הרה"ק מאפטא את שמו התחיל לומר עליו נפלאות וגדולות, ואמר שפיו הקדוש סגור ומסוגר בשנים עשר מסגרת.

הוויכוח על דרך פרשיסחא

ביום הראשון התכוננו כל הציבור לקראת שמחת השבע ברכות, אשר בו תתקיים הוויכוח הגדול אודות חסידי פרשיסחא, האם להחרים אותם או לא, הרבה צדיקים שלא רצו להיות נוכח במעמד זה חזרו אחרי השבת על עקבותיהם, וביניהם היה הרה"ק מרוזין שאמר בסודם אל תבוא נפשי, ואמר מי יודע את מי עוד יכניסו בחרם בשביל דרכים חדשות, ופנה ונסע בחזרה לביתו, והחסידים אמרו שכבר רימז ברוח קדשו את המחלוקת הידועה שנתהווה ברבות השנים בין הרה"ק מצאנז לצאצאיו הק'.

הרה"ק מאפטא פתח פיו ואמר שהיות שנתאספו כאן הרבה גדולי ישראל, לכן ברצונו להציע לפניהם קושיא חמורה בדברי הרמב"ם שמתקשה בזה זמן רב, אולי יעלה בידי א' מהמשתתפים לתרץ לו קושייתו, הצדיקים והלומדים התחילו להתפלפל זה אומר כה וזה אומר כה, ולא באו לעמק השוה לבאר דברי הרמב"ם על מכונה.

החידושי הרי"ם בשמעו את הקושיא, נענה ואמר בנמיכות קול מפני הבושה להסובבים אותו, כי לדעתו אפשר לבער הענין בטוב טעם בלי שום קישוי, והסביר להם מה שעלה בדעתו, אבל חבירו הרה"ג ר' זושא משעדליץ הרים עליו קולו באמרו למה אתה בוש לכך נבחרת, והעומדים שמה התחילו להתפלפל בתירוצו, ונשמע קול הוויכוח עד לאזני הרה"ק מאפטא, והסתובב ושאל מה קול הרעש הזה, וסיפרו לו שא' מהנאספים עלה בדעתו לתרץ קושייתו ויש כאלו המתווכחים עמו, ואמרו לפניו תירוצו של החידושי הרי"ם, וצוה

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

שיקראו אותו לפניו וביקש ממנו לחזור על דבריו, החידושי הרי"ם חזר על תירוצו בהוסיפו ראיות, ונענה הרה"ק מאפטא טוב טוב, ושאל אותו מהיכן באת, והשיב מעיר ווארשא, ושאל אותו שוב מיהו רבו, והשיב הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא, אשר שלחו ביחד עם אחוזת מרעיו, להשתתף בהחתונה במקומו, וציוה הרה"ק מאפטא שבסעודה יושיבו אותו וחבריו בראש השולחן סמוך למקומו.

החידושי הרי"ם בעצמו היה רגיל לספר, שליד שולחן הכבוד היו מסובים לערך שני מאות צדיקים לובשים בגדי משי לבנים, וכולם הביטו עלי כמו שרוצים לבלעני חיים, והיה לי נס גדול שנזכרתי ענין אחד שמסר לי הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע [שכידוע נתגדל בביתו], ועל ידי זה ניצלתי ולא הזיק לי עין שלהם.

כאשר ראו מתנגדי הרה"ק ר' בונם הכבוד הגדול שהיה מנת חלקו של תלמידיו, הרע הדבר מאוד בעיניהם, והחליטו לעורר טענותיהם בגלוי ובפרהסיא, ראש המדברים היה הרה"ק ר' יוסף מיארטשובער כי הבינו שדבריו יתקבלו יותר בהיותו מקורב אצל הרה"ק מאפטא, ועורר את כל הנאספים כי עת לעשות לה' ולעמוד בפרץ לנדות ולהחרים את הרה"ק פרשיסחא ואת כל ההולכים בעקבותיו ונמשכים אחריו, כי הם סרים ממש מדרכי החסידות, מדברים תועה ומבזים את כל הצדיקים ותלמידיהם, מקילים בכמה מיני איסורים, ומאחרים את זמן התפלה עד אחר חצות היום, וכמעט שפסקו לגמרי מלימוד התורה בנגלה, עושים כל ימיהם כחגים, אוכלים ושותים ומזמרים ומרקדים, ועי"ז נעשים כל החסידים ללעג ולקלס ולשמצה בעיני העם, ונצמח מזה חילול השם, וכמה מן המסובין החזיקו בדבריו.

ועל זה נענה הרה"ק מאפטא הנה הטור והשולחן ערוך הוא דרך המלך שלנו, והוא דרך הכבושה לרבים לכל ישראל, והבעש"ט ז"ל שיסד שיטת החסידות כל דרכי החסידות והמסילות שסלל הבעש"ט פונים ומובילים אל דרך הכבושה לרבים, אל השו"ע, ועתה הנה קמתם אתם לסולל מסלה הדשה לפי רוחכם ובינתכם, זאת לא תהי' שובו שובו אל דרך המלך ואורח חיים!

ובאמצע קפץ מבין הנאספים הרה"ח ר' אליעזר בער, ועמד על השולחן מול פני הרה"ק מאפטא וסידר טענותיו בהשכל ודעת, ודחה

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

כל העלילות מהמערערים, וצעק בקול רעש גדול היתכן לשפוט באופן זה עדה שלמה של יראים וחסידים, וכי רשאים לשמוע בבזיון תלמידי חכמים כאלה ולשתוק, ומוי הוא זה אשר יהיו בעצמו לדון בלי ראייה ועדים רק על קולות ושמועות הפורחים באויר, והכל נבנה על יסודות שקר מפאת קנאה ושנאה, והעריך כל דבריו בטוב טעם ודעת.

דבריו נראו כמכוזנים נגד הרה"ק מאפטא על דבר אשר שותק ואינו מוחה על הרדיפות שסבלו חסידי פרשיסחא וכדו', וכמו כן על כל שאלה קטנה ששאל אותו הרה"ק מאפטא השיב בקול עוז ורעש גדול, וחרה הדבר מאוד לכמה צדיקים מהמסובים, על שמטיח דברים כנגד זקן וצדיק הדור, והרה"ק ר' יצחק מאיר מזינקוב בן הרה"ק מאפטא לא היה יכול לחשות, ופנה לאביו ואמר, אבי, מדוע תדבר עם איש זה, הלא הננו רואים כי כל אבר מאיבריו מלא עזות.

ר' אליעזר בער פתח את כפתורי בגדיו עד שנתגלה לבו, והעמיד עצמו מול פני הרה"ק מאפטא ושאר הצדיקים וצעק בקול גדול, הביטו וראו בתוך הלב הזה אם יש כאן משהו של עזות, הרה"ק מאפטא התפעל עצמו מאוד ואמר לבנו הנ"ל, לא כן בני אל תאמר כן, אדרבה כל אבר מאבריו הנהו מלא יראת שמים, ור' אליעזר בער הוסיף להוכיח שכל הענינים שמשפרים עליהם בשקר יסודם, ובאמת כבוד כל הצדיקים יקר בעיני כולם עד למאוד, וגלוי וידוע בקרב חסידי פרשיסחא רב צדקתו וקדושתו של זקן הצדיקים הרה"ק מאפטא, וכדומה, וכך האריך בדברים מרבים שלום.

וענו ואמרו מתנגדי פרשיסחא אין כוונתם לדון על פי השמועה, אלא יוכיחו דבריהם בראיות נאמנות, ויספרו מעשים שונים מבזיונות שנעשו לצדיקים על ידי חסידי פרשיסחא, ואיש אחד מחסידי הרה"ק מאפטא שנכח שם, העיד שבדידיה הוי עובדא שמחמת כמה סיבות שהיו אצלו ר"ל קיבל מרבו הרה"ק מאפטא אבנט משי לבן שהיה רגיל ללובשו כסגולה, וסמוך לביתו מתגורר אחד מחסידי פרשיסחא, שהיה רגיל לבוא לביתו והתלוצץ מאוד מהסגולה, ופעם אחת כאשר לא היה אותו האיש בביתו, נכנס אותו שכן לביתו ולקח את האבנט ומשחו בצבע שחור, ואח"כ מילא פיו שחוק ממנו מדוע יתן אומן בסגולות כאלה וכו', והרבו המתנגדים להביא עוד דוגמאות כאלה איך כבוד צדיקי הדור מושפלים בעיני חסידי פרשיסחא, אשר בוודאי כן הורה

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

להם רבם כי רק דרכו דרך האמיתי.

אז קם ממקומו הרה"ק מקאזולע והתחיל לספר בשבחו של הרה"ק ר' בונם שהוא אדם גדול וקדוש ומשכמו ולמעלה, וחס וחלילה מלומר שידו במעל הזה, ובהיותו מחשובי הצדיקים ואחיו של אבי הכלה הרה"ק מאוסטילא, על כן עשו דבריו רושם גדול אצל הנאספים, וכולם שתקו ולא ענו דבר.

אבל הרה"ק מאפטא פנה אליו ואמר לו מה נעשה להא דאיתא במשנה (שבת פ"ה מ"ד) פרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים, ואמרו חז"ל (שבת נד:): לא שלו היתה, אלא של שכינתו היתה, ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו. ומוזכר שהמנהיג צריך לשמור על עדת צאן מרעיתו של ירעו ולא ישחיתו, ומדוע אין הרה"ק מפרשיסחא שומר שלא יהיו דברים כאלו בקרב תלמידיו, תלמידי הרה"ק מפרשיסחא נבהלו כאשר שמעו הדברים האלו יוצאים מפורשים מפה קדשו של הרה"ק מאפטא.

אבל ר' אליעזר בער לא אמר נואש, והוסיף להעלות טענותיו בקול חוצב להבות אש, וצעק ברעש גדול הלא היכא דאיכא לברורי מבררין, המתנגדים טענו ואמרו כי הדרך של הרבי מפרשיסחא הוא למעט בלימוד התורה הנגלה, והלא זה שקר גלוי, הלא יש כאן כמה מתלמידיו והנם עוד צעירים לימים, ינסו נא הצדיקים היושבים פה לדבר עמהם בדברי תורה ואז יתגלה האמת, ראו כולכם כוחו של האברך הצעיר ר' יצחק מאיר מווארשא שהנהו גדול בתורה כאחד הגאונים אשר בארץ, ומזה תבינו גודל גאונותו של רבו ושאר תלמידיו.

ופנה הרה"ק מאפטא אל החידושי הרי"ם, ושאל אותו האם נמצא עוד איש כמוהו בין חסידי פרשיסחא, והשיב כי יכול לומר כמעט בהן צדקו שבין חסידי פרשיסחא יש כמה אנשים שעולים עליו הרבה במעלות גדולות וטובות, ועם כל זה אין משגיחים כמעט עליהם בפרשיסחא, כי יש כמה אנשים גדולים בעלי מדרגה.

והתחילו הצדיקים להתזכר ביניהם, והיו כאילו שצידדו לדעתו של הרה"ק ר' יוסף יארטשובער שצריכים להרחיק הדרך החדש של חסידי פרשיסחא, ועיני כולם היו נשואות לעבר הרה"ק מאפטא

בית

צדיקים

יעמוד

קול

דינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

בית

צדיקים

יעמוד

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

לשמוע מוצא פיו והחלטתו, ופנה הרה"ק מאפטא אל הרה"ק ר' ירחמיאל בנו של היהודי הק' מפרשיסחא ואמר האך יכולים אנו לפסוק למרחוק, הלא אין לו לדיין אלא מה שענינו ראות, ועל כן טוב הדבר לשאול את פי הרה"ק ר' ירחמיאל אשר מכון מושבו הוא בפרעשיסחא, ובוודאי מכיר באמיתת הדברים ביותר, ובפרט כי הרה"ק ר' בונם הסתופף בצילו של אביו היהודי הק'. חיל ורעדה אחזה את ההחבורה של פרשיסחא כי אחרי הסתלקות היהודי הק' עברו רוב תלמידיו וחסידיו להסתופף בצל הרה"ק ר' בונם ולא בצילו.

וקם הרה"ק ר' ירחמיאל ממקומו, ואמר בקול רם, אני יכול להעיד כי הרה"ק ר' בונים היה נקודת הלב (דאס שפיצעל פון הארץ) של אבי הק' והיה חשוב אצלו כבבת עינו, ושמעתי ממנו שאמר בזה"ל: את האוצר של יראה הפקדתי ביד אהובי ר' בונים, וזכורני שפעם אחת כשבא הרבי ר' בונים מדאנציג ונכנס לחדרו של אבי זצ"ל דיבר עמו כמה שעות וסיפר לו דברים שונים ממעשים פשוטים אשר ראה ושמע שם בדאנציג, ובעיני היה רע הדבר על שביטל איזה שעות את אבי הקדוש במילי דעלמא, וכאשר הלך אמר לי אבי שאלך עמו ללוותו לביתו, וכאשר באתי חזרה אל אבי זצ"ל, אמר לי בזה"ל: האם הנך יודע מה דיבר ר' בונים עמי בעת שהיה כאן, תדע כי דבר עמי ממה שנמצא מתחת לתהום עד כסא הכבוד.

אחרי שראו מתנגדי פרשיסחא הרושם האדיר שהשאיר דבריו של הרה"ק ר' ירחמיאל, אז אזור כגבור חלצו הרה"ק ר' יעקב שמעון דייטש ואמר שכבר כמה פעמים קרה בישראל שקמו מנהיגים ולמדו את העם דרך חדש בעבודת ה', וסוף הדבר היה רע ומר מאוד, ודי לנו הצרות אשר נגרם במחנה ישראל מכת שבתי צבי ימ"ש שדימו בתחלה כמה מגדולי ישראל שדרכו הוא טוב מאוד ומעורר את לבות בני ישראל לתשובה ויראה, ואח"כ נתברר הקליפה והטומאה של הכת, ולכן הנהו מזהיר את כל הנאספים כי גם הדרך של חסידי פרשיסחא יוכל להוביל לענין רע כזה, אף כי בחיצונותו אין הדבר נראה כל כך רע, ומה זה ראייה מביאים המשולחים מפרשיסחא אם מראים שיש איזה מופלגי תורה ויראים בין קהל של מאות אנשים שנקראים חסידי פרשיסחא, אמנם הרה"ק הדף את הדברים שלא נאמרו באמת ובצדק.

אח"כ הוסיף ר' אליעזר בער לספר כי אין אמת בפי מתנגדיהם

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

וחרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

שהם פוגעים בכבוד צדיקים אחרים ותלמידיהם, ואדרבה נהפוך הוא שבכמה מקומות חסידי פרשיסחא נרדפים ומעונים מאת חסידים אחרים, רק הם סובלים חרפתם ושותקים, וסיפר בפרוטרוט כמה מעשיות כאלה שהיו אצל חסידי פרשיסחא, ובתוך דבריו סיפר ג"כ מעיר אחת אשר נמצא שם קיבוץ גדול של חסידי הרה"ק מאפטא, ובעיר ההוא היו ב' אנשים מחסידי פרשיסחא וסבלו כמה צרות מחסידי אפטא אשר הציקו אותם למאוד, וביזו בעיניהם, וטען מדוע יהיה כן שיהיה רשות לבזות ת"ח, והיה נראה שהטיח דברים כלפי הרה"ק מאפטא שאינו מוחה בחסידיו, כמו שטען הרה"ק מאפטא על הרה"ק מפרשיסחא.

ושאל אותו הרה"ק מאפטא מהו הקושיא עלינו, אנחנו איננו יודעים מכל המעשיות האלו, אז צעק ר' אליעזר בער בקול גדול "רבי! פרטנו?" דהיינו המעשה של ר' אלעזר בן עזריה שהזכיר מקודם הרה"ק מאפטא.

כאשר השמיע דברים אלו, ויניעו אמות הסיפים, ונתעורר מהומה ורעש גדול על שהעיז לפגוע בכבודו של רבן של ישראל, ורבים מקהל החסידים הנאספים שם נדחפו אל השלחן ורצו להכותו, ר' אליעזר בער בראותו זאת קפץ מעל השלחן דרך החלון הפתוח לחוץ, וברח תיכף מהעיר מיראתו לנפשו. ואחרי זמן קצר נסתלק ר' אליעזר בער לעולמו, ותלו סיבת העדרו בדבר זה שפגע בכבודו של הרה"ק מאפטא. והחידושי הרי"ם כאשר היה רגיל לספר ענין זה, היה מתאנח ומתאונן מאוד על גורלו של ר' אליעזר בער, ובהיותו רגיל להפליג מאוד ברב גודל קדושתו של הרה"ק מאפטא אמר בזה"ל: ר' אליעזר בער היה חסיד גדול מאוד, וכל דבריו דיבר באמת ובצדק, ועל אשר דיבר בלשון כזה נגד הרב מאפטא, תיכף שקיל למטרפסיה בהאי עלמא ונפטר לעולמו, ואחר כל זה מי יודע מה מקומו שם בעולם העליון כעת אשר שנגרם על ידו משהו פגיעה בכבוד הרה"ק מאפטא זצ"ל.

הרעש והמהומה שנגרמה על ידי דברי ר' אליעזר בער השאירה עצב ותוגה בין כל המשתתפים, אבל בפקודת הרה"ק מאפטא הסיחו כולם את מחשבתם ממאורע זה, והתחילו לשיר ולזמר, והמשיכו את השמחה ברב פאר והדר.

קול

רינה

וישועה

באהלי

צדיקים

ובמזל טוב

ימין ד'

עשה

חיל

ימין ד'

רוממה

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כס

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

במשך הימים ששהה החידושי הרי"ם באוסטילא התרועע הרבה עם בנו של הרה"ק מאפטא הרה"ק ר' יצחק מאיר מזינקוב, כי כן פקד עליו אביו הרה"ק, ואמר לו כי הוא בן גילו, (ברבות השנים כאשר החידושי הרי"ם ניהל כבר את עדתו, התחיל לומר דברי תורה בכל שבת קודש תיכף אחר תפלת ערבית, ואמר שגם הרה"ק מזינקוב היה נוהג כן), והיה רגיל לומר שבשהותו באוסטילא ראה רוב הצדיקים שבדור ההוא.

הרה"ק החידושי הרי"ם כתב מעיר אוסטילא מכתב לרבו הרה"ק מפרשיסחא, ויספר לפניו את כל הקורות אתם, וכתב לו ג"כ על עצמו שעשו לו כבוד גדול, וכאשר קיבל הרה"ק את המכתב התפעל מאוד ואמר להחברייא קדישא הביטו וראו, כמה רחוק הוא מגאות, וראו נא מה שכותב אברך כזה שהוא כבר בבחינה נעלה שיכול לקבל גם כבוד. והוסיף ואמר שזהו ענין יוסף הצדיק שאמר לאחיו והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים.

וכמובן שחסידי פערשיסחא יצאו כשידם על העליונה, ולא נתן הרה"ק מאפטא ח"ו להרע להם או לאסור את דרכם, אלא כאו"א יתנהג כפי פקודת רבותיו, ובכך נסתיימה ונסתמו פי המקטרגים על דרך פרשיסחא,

אמנם מן הענין לציון דבר נורא שסיפרו בשם צדיקים הקדושים זי"ע שהרי בסוף נתפרדה החבילה, והחתן והכלה 'מהאוסטילער חתונה' נתגרשו אחרי תקופה, וכולם כאחד הבינו כאמרם ז"ל שלוחות הראשונות שניתנו בפומבי לא נתקיימו, אלא הלוחות שניות חיה וקיימת, ואכן אף שהיה שמחה של מצוה ומכל קצוי תבל הגיעו לראות את הצדיקים הישישים מפארים את בית השמחה, אעפ"כ ניזוקו מעינא בישא רח"ל.

ויה"ר ששמחת בית צדיקים ישפיע עלינו טללי ברכות, ממקור הברכות, ושובע שמחות לנו ולכל בית ישראל, אמן

ובמזל טוב

בסימן טוב

ישרי לב

והרנינו כ

וגילו צדיקים

שמחו בדי

בית
צדיקים
יעמוד

בית
צדיקים
יעמוד

תבואתה לראש יוס"ף

בצאתינו מן הכרך, נישא שיר ושבח, קדם מע"כ ידידינו האי צנתר דדהבא,
תומך תורה במידה מרובה, האדם היקר באנשים, ראש וראשון לכל דבר
שבקדשים, לבו ער וחם לכל צרכי קהילתנו, ויוס"ף הוא המושביר לתמוך
בעין יפה בכל קדשינו, מסור בלו"נ למען ראש ישיבתנו,
חן וחסד נסוך על פניו, ושמו הטוב הולך לפניו

הרבני הנגיד הנכבד והנעלה, צודע לשם ולתהילה

מוה"ר **יוסף זאב וואלדמאן** הי"ד

על אשר רחש לבו דבר טוב

לנדב את כל הוצאות הקונטרס הדין

לכבוד שמחת הנישואין

שבבית מורינו הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א

וזאת ברכותינו, מעומק לבבינו, שזכות מעשי הצדקה והחסד יגן בעדכם,
להתברך באושר ועושר בכל גבולכם, ויוס"ף ה' עליכם להשיב לכם
כפעולותיכם הכבירים, ותמיד נספר תהילתכם ונהלל מעשיכם בשערים,
וכל טוב סלה

המברכים בלוג"ח

המוציאים לאור

ובמזל טוב

בסימן טוב

